

Nəhəng enerji potensialına malik iqtisadi güc

İlham Əliyevin yaratdığı qüdrətli Azərbaycanı Avropada belə adlandırırlar

Tarixinin ən qüdrətli Azərbaycanının qazandığı böyük uğurlardan biri də Avropanın enerji təminatında açar rolunu oynamasıdır. Azərbaycanın gələcək uğurlarının zəmanəti olan global enerji layihələri bu gün Avropanın enerji xəritəsini tamamilə dəyişib. Açıq dənizlərə çıxışa malik olmasa da, Azərbaycan artıq mühüm nəqliyyat-tranzit şəbəkəsini yaradıb. Tərəfdaşları ilə birgə Xəzər dənizini Qara dəniz və Aralıq dənizi ilə birləşdirən neft-qaz kəməri çəkməklə yeni rekordlara imza atıb.

Bütün bunlar dünyanın geosiyasi və geoiktisadi gündəmini düzgün qiymətləndirən, tam müstəqil siyasət yürüdü-rək sözünün sahibi, etibarlı tərəfdaş olduğunu isbatlayan İlham Əliyevin global təşəbbüsləri sayəsində reallaşmış. Elə Prezidentin mayın 21-22-də Litvaya rəsmi səfəri çərçivəsində də Azərbaycanın mövcud enerji potensialı və bu istiqamətdə həyata keçirdiyi global layihələr geniş müzakirə mövzusu olub.

Azərbaycanın qaz təchizatının kifayət qədər şəxələndirilmiş coğrafiyası var

Bu bir həqiqətdir ki, hazırda Rusiya-Ukrayna müharibəsinə görə rəsmi Moskva təbii qazın təminatında əsas ümidi Azərbaycanı Avropanın enerji təminatında əsas ümidi Azərbaycan qalıb. Ötən ilin iyul ayının 18-də "Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Komissiyası tərəfindən təmsil olunan Avropa İttifaqı arasında enerji sahəsində Strateji Tərəfdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu"nun imzalanması da bir daha təsdiqlədi ki, Avropanın bu gün Azərbaycan qazına böyük ehtiyacı var.

Həmin sənədin imzalanma mərasimində Avropa Komissiyasının prezidenti xanım Ursula Fon der Lyayen də Azərbaycanı Avropa üçün enerji sektorunda etibarlı tərəfdaş adlandırıb. Əlbəttə ki, Azərbaycanın nailiyyətlərinin bu cür qiymətləndirilməsi böyük şərəfdir. Həqiqətən də, real hədəf olan yerdə Azərbaycan bir çox Avropa ölkələrini neft, neft məhsulları, neft-kimyə məhsulları ilə təchiz edir.

→ 5

Sabit iqtisadiyyat, əlverişli investisiya mühiti

Azərbaycanı və Litvanı birləşdirən nəqliyyat-kommunikasiya xidmətlərinin yaradılması da iki ölkə arasında dostluğa və əməkdaşlığa önəmli təsir göstərən amildir. Dünyada hökm sürən yeni geosiyasi reallıq bunu dikto edir. Vilnisdə mətbuata bəyanat verən İlham Əliyev Azərbaycan ərazisindən keçən tranzit yüklərin həcmünün ildən-ilə artdığını və gələcəkdə də ar-

tacağını vurğulayaraq dolayısı ilə bu fikri təsdiqlədi: "Müasir infrastrukturumuz buna imkan yaradır. Xəzər dənizini, Cənubi Qafqazı Baltik dənizi ölkələri ilə birləşdirən nəqliyyat marşrutları da böllüdür. Sadəcə olaraq, biz birgə səylərlə həmin birləşmə layihələrini həyata keçirərək bu sahədə də uğurlu əməkdaşlığa nail olacağıq".

→ 6

2022-ci ilin dövlət büdcəsi uğurla icra edilib

2022-ci il dövlət büdcəsinin gəlirləri 29197,8 milyon manat proqnoza qarşı 30679,6 milyon manat və ya 1481,8 milyon manat, 2021-ci ilin dövlət büdcəsinin faktiki gəlirləri ilə müqayisədə isə 4283,4 milyon manat çox icra olunub. Dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi 22,9 faiz təşkil edib. Dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 15543,0 milyon manatı və

ya 50,7 faizi Dövlət Vergi Xidmətinin xətti ilə, 5654,6 milyon manatı və ya 18,4 faizi Dövlət Gömrük Komitəsinin xətti ilə daxil olmaların, 7923,0 milyon manatı və ya 25,8 faizi Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertin, 1559,1 milyon manatı və ya 5,1 faizi digər gəlirlər üzrə daxil olmaların payına düşür.

→ 4

Nağdsız ödənişlərin "nağd" problemi

"ƏDV geri al" sisteminin iki ildən çoxdur tətbiq olunmasına baxmayaraq, bu sahədə hələ də müəyyən problemlər müşahidə edilir. Bir sıra hallarda istifadəçilər nağdsız ödəniş etsələr də, onlara təqdim edilən çekdə ödənişin, guya, nağd formada edildiyi göstərilir. Nağdsız ödənişlər üzrə qaytarılan ƏDV faizinin 17,5, nağd ödənişlər üzrə isə 5 faiz olduğunu nəzərə alanda bunun istifadəçilərdə narazılıq yaratması da kifayət qədər təbii görünür.

→ 11

Keçmiş hərbi xunta etiraz aksiyalarından yararlanmağa çalışır

İndiyədək növbəti hakimiyyətin nümayəndələri, heç ombudsman aparatının əməkdaşları da onlara müraçiet etməyiblər. Saakyanın sözlərinə görə, həlak olan əsgərlərin valideynləri və yaxınları Akopyan azad olunana qədər Yerablur hərbi panteonunda oğullarının məzarlarını ziyarət etməyəcəklərinə and içiblər. Hərbiçinin anası ona baş çəkə bilmədiyi üçün bunu həmrəylik əlaməti kimi edirlər.

→ 12

Qərbi Azərbaycan İcması tarixi torpaqlarımızda mədəni irsin vəziyyətinin monitorinqinin keçirilməsini tələb edir

Azərbaycanda erməni dini abidələri ilə bağlı əsaslı iddialara geniş yer verən ABŞ Dövlət Departamenti nədənsə Azərbaycan torpaqlarının 30 ilə yaxın bir dövrdə Hayastan tərəfindən işğal olduğunu, həmin müddət ərzində Azərbaycana məxsus 2645 tarix və mədəniyyət abidəsinin, eləcə də 1814 memarlıq abidəsinin, 747 arxeoloji abidənin, 64 bağ-park monumental və xatirə abidəsinin məhv edildiyini unudur və ya görməzlikdən gəlir. ABŞ Dövlət Departamentində bilməlidirlər ki, dağıdılan və məhv edilən 23 muzey, 102757 muzey eksponatı, 4 dövlət rəsm qalereyası, 376 rəsm əsəri, şəxsi kolleksiyalarda saxlanan 50 mindən çox tarixi əhəmiyyətli ov və məişət əşyaları, mədəni irs nümunələri Azərbaycana məxsus olub. Həmçinin erməni təcavüzü dövründə 63 məscidin tamamilə dağıdıldığı, 4 məscidin tanınmaz hala salındığı da gizli deyil. Bözən də haylar tarixi abidələrimizi saxtalaşdıraraq dünyaya qədim erməni mədəni irsi kimi təqdim etməkdən belə çəkinmirlər.

→ 7

Qayıdış missiyası

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Hörmətli cənab Prezident!
Azərbaycan Respublikasının Müstəqillik Günü münasibətilə zati-alinizə və dost xalqımıza ən səmimi təbriklərimi, xoş arzularımı çatdırmaqdan böyük məmnunluq duyuram.

Misir ilə Azərbaycanı illər boyu davam edən möhkəm dostluq əlaqələri birləşdirir. Ümidvaram ki, birgə əməkdaşlıq və sıx koordinasiya sayəsində ikitərəfli münasibətlərimizin həm ölkələrimizin, həm də xalqlarımızın rifahı naminə ümumi maraq kəşb edən sahələrdə böyük irəliləyişin şahidi olacağıq.

Hörmətli cənab Prezident, Sizə möhkəm cansağlığı və davamlı tərəqqi, dost Azərbaycan xalqına sülh və firavanlıq arzulayıram.

Dərin hörmət və ehtiramla,

Əbdülfətah əs-SİSİ,
Misir Ərəb Respublikasının Prezidenti

Hörmətli cənab Prezident!
Azərbaycan Respublikasının milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə səmimi təbriklərimi çatdırmaqdan məmnunluq duyuram.

Bütün dövlətlərin və xalqların rifahı, habelə Cənubi Qafqaz regionunun insan və iqtisadi potensialının inkişafı üçün davamlı sülh, təhlükəsizlik və sabitlik xüsusi önəm kəşb edir. Mən əminəm ki, Azərbaycan buna əhəmiyyətli dərəcədə töhfə verə bilər.

Bu fürsətdən məmnuniyyətlə istifadə edərək, Sizə əmin-amanlıq, Azərbaycan xalqına isə xoşbəxt və dinc gələcəklə bağlı ən gözəl arzularımı çatdırıram.

Dərin hörmətlə,

Aleksander Van der BELLEN,
Avstriya Respublikasının Federal Prezidenti

Hörmətli cənab Prezident!
Ölkənizin milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə səmimi təbriklərimi, Azərbaycan xalqına sülh və firavanlıq arzularımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

İcazə verin, ölkələrimiz və xalqlarımız arasında çoxillik dostluq, səmərəli əməkdaşlıq münasibətlərinin intensiv inkişafından məmnun olduğumu bildirim.
Azərbaycan Respublikasının milli bayramı ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlmiş mükəmməl ikitərəfli münasibətlərin yüksək qiymətləndirilməsini təsdiqləmək və onların gələcəkdə də dinamik şəkildə inkişafını arzulamaq üçün xoş bir fürsətdir.

Hörmətli cənab Prezident, Sizə möhkəm cansağlığı və ali dövləti fəaliyyətinizə uğurlar arzulayıram, ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Hörmətlə,

Rumen RADEV,
Bolqarıstan Respublikasının Prezidenti

Hörmətli cənab Prezident!
Azərbaycan Respublikasının milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Xorvatiya Respublikasının vətəndaşları adından və şəxsən öz adından Sizə ən səmimi təbriklərimi, vətəndaşlarımızı tərəqqi və firavanlıq arzularımı çatdırmaqdan məmnunluq duyuram.

Xorvatiya ilə Azərbaycanı çoxillik əməkdaşlıq və dostluq telləri bağlayır. İnanıram ki, biz qarşımızdakı dövrü ümumi əlaqələrimizi inkişaf etdirmək üçün daha çox çalışacağıq.

Cənab Prezident, ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Hörmətlə,

Zoran MİLANOVIĆ,
Xorvatiya Respublikasının Prezidenti

Zati-aliləri!
İcazə verin, Azərbaycan Respublikasının milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə və ölkənizin xalqına ən səmimi təbriklərimi çatdırıram.

Ölkələrimiz arasında dostluq münasibətləri mövcuddur və inanıram ki, birgə söylərimiz nəticəsində biz bu əlaqələri hərtərəfli inkişaf etdirə biləcəyik.

Zati-aliləri, Sizə uğurlar, Azərbaycan xalqına xoşbəxtlik və firavanlıq arzulayıram.

Hörmətlə,

Petr PAVEL,
Çex Respublikasının Prezidenti

Zati-aliləri!
Azərbaycan Respublikasının milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə ən səmimi təbriklərimi çatdırmaqdan böyük məmnunluq duyuram.

Bu əlamətdar bayram münasibətilə Azərbaycan xalqına və dövlətinə daim tərəqqi, firavanlıq və rifah arzulayıram.

Azərbaycanın İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının hazırkı sədriyə xüsusi diqqət yetirərək, regionun iqtisadi təmərküzləşməsinə və inteqrasiyasını təşviq etmək üçün ümumi inkişaf məqsədlərimizin yorulmadan həyata keçirilməsində zati-aliniz davamlı dəstəyini səbirsizliklə gözləyirəm.

Zati-aliləri, ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Hörmətlə,

Xusrav NOZİRİ,
İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi

Möhtərəm cənab Prezident!
Azərbaycanda fəaliyyət göstərən dini konfessiyaların rəhbərlərinin arzu və iradəsinə ifadə edərək Sizə - Azərbaycan xalqının ləyaqətli oğluna, dünyanın tanınmış siyasi xadiminə və Müzəffər Ali Baş Komandanı salamlarımızı çatdırıram, tariximiz əlamətdar bayramlarından olan 28 May - Müstəqillik Günü münasibətilə təbriklərimizi ünvanlayırıq.

Müstəqillik dövlətini, torpağını və bayrağını şəərəfi kimi qoruyub saxlayan hər bir millətin müqəddəs amalıdır. Allah şükürlər olsun ki, bu gün Azərbaycan xalqı öz tarixinin ən möhtəşəm dönəminə yaşayır. Biz din xadimləri Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin möhkəmlənməsində və iqtisadi qüdrətinin artmasında Sizin misilsiz fəaliyyətinizin şahidiyik, ölkədə aparıcı genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma işləri ilə yanaşı, milli-mədəni irsin dirçəlişinə göstərdiyiniz maddi və mənəvi yardım dini dəyərlərə verilən böyük önəm və diqqətin təzahürüdür. Möhtəmə buna görə Azərbaycanı din-dövlət münasibətləri, multikulturalizm və tolerantlıq əhəmətləri, etiqad azadlığına hörmət müdrik siyasətin nümunəsi kimi dünya miqyasında yüksək qiymətləndirilir.

Bu siyasətin təməli müstəqil dövlətçiliyimizin qurucusu, bu il 100 illik yubileyini böyük ehtisamla qeyd etdiyimiz görkəmli siyasi xadim, Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuşdur və zati-alinizizin söyləri ilə uğurla davam etməkdədir. Möhtəmə Sizin sayonizdə müstəqil Azərbaycan əksər nüfuzlu beynəlxalq və regional təşkilatlarda layiqincə təmsil olunur, mötəbər beynəlxalq tədbirlərə evsahibliyi edir. O cümlədən dünya dinləri nümayəndələrinin təmsil olunduqları ali məclislər - MDB Müsəlmanları Məşvərət Şurasının, Qafqaz Xalqları Ali Dini Şurasının iclasları, Dünya Dini Liderlərinin Beynəlxalq Sammiti Bakıda keçirilir və dinlərarası dialoqun, multikulturalizmin, sivilizasiyalararası əməkdaşlığın bariz nümunəsinə təcəssüm etdirir. Qloballaşma və inteqrasiya proseslərinin geniş vüsət aldığı mü-

asir dünyada islamofobiya, antisemitizm, ksenofobiya hallarının müşahidə olunduğu, terrorçuluq, separatçılıq, dini radikalizm, dindən sui-istifadə edərək münafiqşöhrət yaratmaq kimi bəşər sivilizasiyasını təhdid edən hadisələrin yaşandığı bir zamanda dünyaya təqdim etdiyimiz multikulturalizm modeli və mədəniyyətlərarası dialoq çağırışları müstəqil Azərbaycan dövlətinin gücünü və qüdrətini nümayiş etdirir.

Biz din xadimləri fəxr edirik ki, adı tarixin qızıl səhifəsinə Qarabağ Fətəhi kimi yazılan Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sayəsində böyük Zəfərin şahidi olmuşuq. Bölgənin qısa zaman içərisində yenidən qurulması, işğaldan azad olunmuş Şuşanın 2023-cü ildə türkdilli dövlətlərin mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi - bunların hamısı zati-alinizizin yenilməz nüfuzunun və əzminin göstəricisidir. Biz bu səbəbdən Azərbaycan dövlətinin gələcəyinə böyük inanla, ümidlə baxırıq və zati-alinizizin tövsiyəsi, Azərbaycan dövlətinin dəstəyi ilə Türk Dövlətləri Təşkilatı nəzdində Müsəlman Dini İdarə Rəhbərləri Şurasının yaradılmasını siyasi və ictimai baxımdan böyük nailiyyət hesab edirik.

Zati-aliləri, fürsətdən istifadə edərək, 28 May - Müstəqillik Günü ərəfəsində böyük ehtiram hissi ilə Sizə və ailənizə uzun ömür, cansağlığı, şəərəfli fəaliyyətinizə uğurlar arzulayıram. Biz dindarlar Azərbaycan xalqının gələcəyi və rifahı naminə Sizin fəaliyyətinizi hər zaman bəyonir və dəstəkləyirik. Əminlik ki, Uca Yaradanın köməyi və Sizin rəhbərliyinizlə Azərbaycan xalqı dünya miqyasında daha böyük uğurlara imza atacaq, dövlət müstəqilliyimiz əbədi qalacaq, haqqın qəlibiyyəti daim zati-alinizlə olacaqdır!

Uca Yaradan hər zaman yardımçınız olsun! Amin.

Dərin hörmət və ehtiramla,
Şeyxülislam Allahşükür PAŞAZADƏ,
Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri,

Milix YEVDAYEV,
Azərbaycandakı Dağ Yəhudiləri İcmasının rəhbəri,

Arcimandrit Aleksiy NİKONOROV,
Rus Pravoslav Kilsəsinin Bakı və Azərbaycan Yeparxiyasının katibi,

Yepiskop Vladimir FEKETE,
Roma Katolik Kilsəsinin Azərbaycanadakı Apostol prefekturasının ordinarisi,

Aleksandr ŞAROVSKI,
Bakıdakı Avropa Yəhudiləri İcmasının rəhbəri,

Robert MOBİLİ,
Alban-Udi Xristian Dini İcmasının sədri

İtaliya Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab Sercio Mattarellaya

Hörmətli cənab Prezident!

Emilia-Romanya regionunda baş vermiş güclü daşqınlar nəticəsində insan tələfatı və çoxsaylı dağıntılar barədə xəbər bizi son dərəcə kədərləndirdi.

Bu faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, bütün İtaliya xalqına öz adımdan və Azərbaycan

xalqı adından dərin hüznə başsağlığı verir, yaralananlara şəfa diləyirəm.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 24 may 2023-cü il

İqtisadi Şuranın növbəti iclası olub

Mayın 24-də Azərbaycan Respublikası İqtisadi Şurasının növbəti iclası keçirilib.

Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, İqtisadi Şuranın sədri, Baş nazir Əli Əsədovun rəhbərliyi ilə keçirilən iclasın gündəliyində cari ilin ötən dövründə iqtisadi vəziyyət, qlobal və regional iqtisadi proqnozlar, Azərbaycanda 2023-cü il və orta-

müddətli dövr üçün sosial-iqtisadi artım proqnozları, o cümlədən neft-qaz sektorunun proqnozları, habelə vergi inzibatiçiliğinin təkmilləşdirilməsi, investisiya təşviqi və iqtisadi sahədə şəffaflığın təmin edilməsi ilə bağlı dəyişikliklərin layihəsi, Dünya Bankı Qrupunun "Əlverişli Biznes Mühiti" layihəsinin indikatorları üzrə görülmüş işlər, icra olunmalı təd-

birilər və digər cari məsələlər müzakirə olunub.

İclasda iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbrayılın məruzəsi və "Biznes mühiti və beynəlxalq reytinglər üzrə Komissiya"nın Katibliyinin hesabatı dinlənilib.

İclasın yekununda müzakirə olunan məsələlər barədə qərarlar qəbul olunub və aidiyyəti qurumlara müvafiq tapşırıqlar verilib.

Daxili İşlər Nazirliyi ilə BMT-nin bir çox təsisatları arasında əməkdaşlıq uğurla davam edir

Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazov mayın 24-də BMT-nin Narkotiklər və Cinayətkarlıq İdarəsinin Mərkəzi Asiya üzrə nümayəndəsi xanım Aşita Mittal rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, nazir BMT-nin bir çox təsisatları ilə nazirlik arasındakı sıx əməkdaşlıq əlaqələrinin mövcudluğunu, ölkəmizin BMT-nin terrorçuluğa, transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığa, narkotiklərin dövriyyəsinə, qanunsuz miqrasiyaya və insan alverinə qarşı mübarizə üzrə müvafiq kon-

vensiya və protokolların iştirakçısı olaraq, təşkilatın bir çox xüsusi qurum və orqanları ilə faydalı əməkdaşlıq münasibətlərini davam etdirdiyini vurğulayıb.

Xanım Aşita Mittal Azərbaycanda təhlükəsizlik məsələ-

lərinin uğurla həyata keçirildiyini, hüquq-mühafizə, o cümlədən polis orqanlarının bu istiqamətdə üzərlərinə düşən vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gözlədiklərini xatırladıb. O, BMT-nin Azərbaycanı strukturları ilə Daxili İşlər Na-

zirliyi arasındakı əməkdaşlığın bundan sonra daha da genişlənməsinə əminliyini ifadə edib.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Ceyhun Bayramov ATƏT PA-nın sədrini bölgədəki mövcud vəziyyət barədə məlumatlandırıb

Mayın 24-də Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov "Yaşıl iqtisadiyyat, noqlıyyət əlaqələndirilməsi və dayanıqlı inkişaf vasitəsilə təhlükəsizlik və sabitliyin təşviqi"ndə milli parlamentlərin rolu" mövzusunda Bakıda keçirilən beynəlxalq konfransda iştirak məqsədilə ölkəmizdə səfərdə olan ATƏT Parlament Assambleyasının sədri Marqareta Sederfeltin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüşdə ATƏT Parlament Assambleyasında Azərbaycanla münasibətlərin əməkdaşlıq perspektivləri və gündəlikdə duran əsas məsələlər, ATƏT Parlament Assambleyasının Azərbaycan-Ermənistan arasında normalaşma prosesinə mümkün töhfələri ətrafında müzakirələr aparılıb.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin birgə təşkilatçılığı ilə Bakıda keçirilən beynəlxalq konfransın qarşılıqlı əməkdaş-

lıqın daha da dərinləşdirilməsinə töhfə verəcəyinə əminlik ifadə olunub. Parlamentlərarası dialoqun və qarşılıqlı səfərlərin əhəmiyyəti vurğulanıb.

Nazir Ceyhun Bayramov bölgədə mövcud vəziyyət, ölkəmiz tərəfindən aparılan genişmiqyaslı bərpa və quruculuq layihələri barədə qarşılıqlı məlumatlandırılıb. Ermənistanın tərziatlarına və prosesləri ləngitmək söylərinə baxmayaraq, bölgədə sülhün və sabitliyin təmini istiqamətində, o cümlədən sülh müqaviləsinin imzalanması, bütün kommunikasiyaların açılması və digər məsələlərdə Azərbaycan tərəfindən atılan addımlar barədə məlumat verib.

Bununla yanaşı, davam edən mina təhdidləri, üçtərəfli Bəyanat çərçivəsində

Ermənistan tərəfindən öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi, aprel ayında əsir götürülmüş Azərbaycan hərbiçilərinə qarşı zorakılıq və onların qaytarılmaması, itkin düşmüş şəxslər barədə məlumat verilməməsi kimi məsələlərə diqqət çəkilib.

ATƏT Parlament Assambleyasının sədri Marqareta Sederfelt ölkəmizə səfəri çərçivəsində nümayəndə heyəti ilə birlikdə Zəngilan rayonuna səfər etdiklərini və Azərbaycan tərəfindən yenidənqurma layihələri ilə yaxından tanış olduqlarını diqqətə çatdırıb. ATƏT Parlament Assambleyasının Azərbaycanla əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verdiyini qeyd edən M.Sederfelt həmçinin regionda sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasının vacibliyindən söz açıb, ATƏT Parlament Assambleyasının sülhü, sabitliyi, parlament diplomatiyasını təşviq etdiyini, regionda sülhün təmin olunması istiqamətində çalışıldığını vurğulayıb.

Görüşdə həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər mövzular ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarovanın başçılığı ilə parlament nümayəndə heyətinin Serbiya Respublikasına rəsmi səfəri başlayıb

Mayın 24-də Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarovanın başçılığı ilə parlament nümayəndə heyəti Serbiya Respublikasının Belqrad şəhərinə rəsmi səfərə edib.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən verilən məlumata görə, nümayəndə heyətinin Milli Məclisin komitə sədri Sadiq Qurbanov,

Serbiya ilə parlamentlararası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Mələhat İbrahim-qızı, deputat Əliabbas Salahzadə və digər rəsmi şəxslər daxildir.

Belqrad şəhərinin Nikola Tesla adına Hava Limanında nümayəndə heyətinin Serbiya parlamentinin Azərbaycanla dostluq qrupunun rəhbəri Duşan Mariç, Azərbaycanın bu ölkədəki səfiri Kamil Xasıyev və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Səfər çərçivəsində Milli Məclis Sədri-nin Serbiya Respublikasının Prezidenti, bu ölkənin Milli Assambleyasının spikeri və Baş naziri ilə görüşləri nəzərdə tutulur. Burada nümayəndə heyəti Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Belqraddakı abidəsini ziyarət edəcək, 28 May - Azərbaycan Respublikasının Müstəqillik Günü-nə həsr olunmuş tədbirə qatılacaqdır.

"Azərbaycan"

Ər-Riyadda "ACWA Power" şirkətinin Azərbaycanda icra etdiyi layihələr müzakirə olunub

Energetika naziri Pərviz Şahbazov Səudiyyə Ərəbistanı Krallığına səfəri çərçivəsində "ACWA Power" şirkətinin İdarə Heyətinin sədri Mo-hammad Abunayyan ilə görüşüb.

Energetika Nazirliyindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, görüşdə 240 MVT gücündə "Xızı-Abşeron" Külək-Elektrik Stansiyası, quruda və dənizdə ümumi gücü 2.5 QVt olan külək enerjisi, həmçinin enerji saxlanma sistemləri layihələri üzrə əməkdaşlığın cari vəziyyəti müzakirə edilib.

"Xızı-Abşeron" KES-in reallaşdırılması ilə bağlı fəaliyyət planı və müddətlər nəzərdə keçirilib. İmzalanmış müqavilələrdən irəli gələn məsələlər müzakirə edilib və stansiyanın tikintisinin intensivləşdirilməsi razılaşdırılıb. Külək-elektrik stansiyasının 2025-ci ildə istismara verilməsi bildirilib. Stansiyada ildə 1 milyard kilovatsaat elektrik enerjisinin istehsal edilməsi planlaşdırılır ki, bu da 220 milyon kubmetr təbii qazla qənaət

və 400 min tondan artıq CO₂ emissiyasının atmosferə atılmasının qarşısını almağa imkan yaradacaq.

Görüşdə həmçinin Naxçıvanda bərpaulunan enerjinin inkişafı və ölkəmizdə hidrogenin istehsalının dəyərləndirilməsi ilə bağlı aparılan araşdırmaların nəticələrinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. "ACWA Power" şirkəti Naxçıvanda "yaşıl enerji" layihələrində iştirakə dəvət edilib.

Təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılması qaydaları təkmilləşdirilir

Mayın 24-də Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin iclası keçirilib.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən verilən məlumata görə, iclası açan komitə sədri Bəxtiyar Əliyev gündəlik barədə məlumat verib. Bildirib ki, gündəlikdə ikinci oxunuşda müzakirəyə çıxarılan 4 qanun layihəsi - "Təhsil haqqında" qanunda, "Elm haqqında" qanunda, "Peşə təhsili haqqında" qanunda, həmçinin Əmək Məcəlləsində, "Məktəbəqədər təhsil haqqında" və "Ümumi təhsil haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələri mahiyyətcə bir-biri ilə bağlıdır.

Bəxtiyar Əliyev qeyd edib ki, dəyişikliklər "Azərbaycan Respublikasında elm və təhsil sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 28 iyul tarixli Fərmanı ilə əlaqədardır. Belə ki, formanda AMEA-nın strukturunda dəyişikliklər edilib, Azərbaycan Respublikasının elm sahəsində dövlət siyasətinin və tənzimlənmənin həyata keçirilməsi, elmi müəssisə və təşkilatların elmi fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi və istiqamətləndirilməsi ilə bağlı səlahiyyətlər Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinə həvalə olunub. Həm bu formandan irəli gələrək, eyni zamanda Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası və digər sənədlərdə qarşıya qoyulan hədəflərə uyğun olaraq elm və təhsil sahəsi ilə bağlı qanunvericiliyə müvafiq dəyişikliklər təklif edilib.

Layihəyə əsasən, sosial müdafiəsi gücləndirilən müəllimlərin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi məqsədi ilə dövlət məktəbəqədər təhsil müəssisələrində də

təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılmadan keçirilməsi nəzərdə tutulub və işə ilk dəfə qəbul olunan təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılmadan keçmə hüququnun yaranması müddəti 5 ildən 3 ilə endirilib. Həmçinin dövlət büdcəsindən maliyyələşən müəssisələrdə çalışmanın yaş həddinin 65 olduğunu və gələcəkdə məşğulluq imkanlarının məhdudlaşma ehtimalını nəzərə alaraq, yaşı 60 və daha çox olan şəxslərin sertifikatlaşdırılmaya könüllü əsaslarla cəlb edilməsi təklif edilir.

Uyğunlaşdırma xarakteri daşıyan digər üç qanun layihəsinə də oxşar dəyişikliklər təklif olunur. "Elm haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (ikinci oxunuş) əsasən AMEA-nın bezi elmi müəssisə və təşkilatların, habelə digər qurumların Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyinə verilməsi ilə bağlıdır.

"Peşə təhsili haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (ikinci oxunuş) peşə təhsili müəssisələrində müasir standartlara uyğun effektiv kadr siyasətinin həyata keçirilməsi və həmin müəssisələr üçün yüksəkkeyfiyyətli və innovativ təlim metodlarına cavab verən ixtisas dərslərinin, dərş vəsaitlərinin və digər tədris-metodik vasitələrin hazırlanması sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə əlaqədar hazırlanıb.

"Azərbaycan"

Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığı əbədi və sarsılmazdır

Azərbaycan nümayəndə heyətinin Türkiyənin İqdir və Qars vilayətlərinə səfəri xoş və yüksək təəssüratlarla yadda qaldı

Məzmununa, miqyasına görə dünyada analoqu olmayan Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri son illərdə daha da inkişaf edərək tarixi zirvəsinə çatıb. Xüsusən torpaqlarımızın işğaldan azad olunması ilə başa çatan 44 günlük Vətən müharibəsi Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini yeni və strateji mərhələyə yüksəltməklə, qardaşlığımızın sarsılmaz, dostluğumuzun əbədi olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Bütün bunlar həm də belə bir həqiqətin təsdiqidir ki, Azərbaycanla Türkiyə arasında münasibətlər Ulu Öndər Heydər Əliyevin "Bir millət, iki dövlət" fəlsəfəsinə uyğun layiqincə inkişaf etdirilib. Qürur hissi ilə qeyd etməliyik ki, iki qardaş dövlətin prezidentlərinin, möhtərəm İlham Əliyevin və Rəcəb Tayyib Ərdoğanın siyasi iradəsi sayəsində daha da möhkəmlənən, yeni keyfiyyət mərhələsinə qədəm qoyan Azərbaycan-Türkiyə birliyi artıq regionda əsas güc kimi özünü göstərir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədr müavini, parlamentin Gənclər və İdman komitəsinin sədri Adil Əliyevin rəhbərliyi ilə may ayının 22-23-də Türkiyənin İqdir və Qars vilayətlərinə səfərimiz də göstərdi ki, Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığı əbədi və sarsılmazdır. Azərbaycan nümayəndə heyətinə mən, Naxçıvan Ali Məclisinin deputatı Hüseyn Bağırsoy-lu, Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı, Şəhid Adil İbrahimlinin atası Asəm İbrahimov və qazi Oruc Salmanov daxil idik.

Qardaş Türkiyəyə səfərimiz Naxçıvanda "Dilucu" sərhəd-buraxılış məntəqəsindən keçməklə İqdir vilayətinə başladı. Azərbaycanla sərhəddə yerləşən İqdir özündə əzəmətli türk tarixinin bir çox möhtəşəm izlərini yaşadır. İqdir həm də ermənilər tərəfindən soyqırımı cinayətləri törətdiyi bir türk yurdudur. Ona görə səfər zamanı ilk ziyarət etdiyimiz ünvan da İqdirdeki Soyqırımı abidəsi və muzeyi oldu. Nümayəndə heyəti ermənilər tərəfindən 1915-1920-ci illərdə törədilən soyqırımı zamanı şəhid edilmiş qardaşlarımızın əziz xatirəsini dərin hörmət və ehtiramla yad etdi.

Elo burada KİV nümayəndələrinə açıqlama verən Adil Əliyev bildirdi ki, Azərbaycan və Türkiyə hər zaman bütün məsələlərdə birlik nümayiş etdirir. Azərbaycan nümayəndə heyətinin səfəri də möhüz bu birliyin, hər zaman ortaq maraqlardan çıxış etməyimizin təəcəssümüdür. Bu cür səfərlərin iki qardaş dövlət və onların regionları arasındakı əlaqələrin daha da inkişafına töhfələr verdiyini bildiren Adil Əliyev onu da bildirdi ki, erməni cinayətləri ilə, onların törətdiyi vəhşiliklərlə yalnız İqdirde deyil, Azərbaycanın bir çox yerlərində rastlaşmaq mümkündür. İqdir, Qarabağda, Xocalıda törədilən soyqırımlarını Azərbaycan və Türkiyə xalqları heç vaxt unutmayacaqlar.

Azərbaycan nümayəndə heyətinin Türkiyədə keçirdiyi görüşlər də İqdir şəhərindən başladı və ilk görüşümüz İqdir valisi Hüseyn Engin Sarıbrahımlı oldu. Görüşdə ölkələrimiz arasındakı münasibətlərdən, qardaşlıq və dostluq əlaqələrindən söz açıldı. Qeyd olundu ki, Türkiyə və Azərbaycanın dostluq və qardaşlıq münasibətləri həm tarixdə, həm də müasir dövrdə qürurverici hadisələrə zəngindir. Söhbət zamanı vurğulandı ki, 1918-ci ildə Nuru Paşanın rəhbərliyi ilə türk ordusunun Azərbaycanı azad etməsi qardaşlığımızın tarixi köklərə malik olmasının örnəyidir.

2020-ci ilin Vətən müharibəsi isə Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının növbəti təəcəssümünə çevrildi. Bu savaşın ilk anından Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın qətiyyətli Azərbaycanı siyasi dəstəyini ifadə etdiyini xatırladan Adil Əliyev onu da vurğuladı ki, Azərbaycanın Zəfəri ilə başa çatan savaşdan sonra imzalanmış Şuşa Bəyannaməsi Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini yeni mərhələyə yüksəltdi.

Nümayəndə heyətinin hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasının İqdir vilayət təşkilatının sədri Ali Kemal Ayazla görüşü də xoş təəssüratlarla yadda qaldı. Söhbət zamanı ölkələrimiz arasında münasibətlərin müxtəlif istiqamətlərindən söz açıldı, Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının bütün türk dünyasının birliyi üçün əhəmiyyətli olduğunu vurğulandı.

İqdir səfərimizin yaddaqalan məqamlarından biri də yerli sakinlərlə görüş oldu. Bu görüşdə bir daha əmin olduq ki, Azərbaycanın Vətən müharibəsindəki qələbəsi hər birimiz kimi Türkiyə vətəndaşlarını da dərinləndirir.

Türkiyə səfərimizin növbəti ünvanı Qars şəhəri oldu. İqdir kimi Qars da Azərbaycana mənəvi tellərlə bağlıdır. Ona görə ki, Qars vilayətinin də əhalisinin bir qismi azərbaycanəsillidir. Onların sələfləri vaxtilə müayyən səbəblərdən, əsasən də Azərbaycanla sovet hakimiyyətinin qurulmasından sonra Qarsa köçüblər.

Mayın 23-də İqdir Qarsa gələn Azərbaycan nümayəndə heyəti əvvəlcə Heydər Əliyev adına parkda Ümummilli Liderin abidəsini ziyarət edərək önlünü gül dəstəsi qoydu, Ulu Öndərin xatirəsini ehtiramla yad etdi.

Qarsda da ilk görüşümüz şəhərin valisi Türker Öksüz ilə oldu. Görüşdə Azərbaycanla Türkiyə arasındakı münasibətlərin ortaq milli-mədəni dəyərlərə yanaşı, həm də müttəfiqliyə əsaslanaraq sürətlə inkişaf etdiyi qeyd olundu. Çıxış edənələr bildirdilər ki, Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin səviyyəsi beynəlxalq siyasi münasibətlərin olduqca nadir hadisəsidir və dünyada ikinci belə dövlətlərarası münasibətlər rast gəlmək çətindir. Söhbət zamanı ölkələrimiz arasındakı münasibətlərin inkişafında və əlaqələrin daha da də-

rinləşməsində hər iki dövlətin Prezidentinin yüksək əməyinin olduğu xüsusi qeyd olundu.

Növbəti görüşümüz isə Ədalət və İnkişaf Partiyasının Qars vilayət təşkilatının sədri, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin deputatı Adəm Çalkınla oldu. Görüşdə Azərbaycanla Türkiyə arasında olan dostluqdan, qardaşlıqdan, dövlət başçıların inkişaf etdirdikləri bu münasibətlərin nəticəsində yaranmış strateji müttəfiqlikdən bəhs edildi. Eləcə də hakim partiyanın bu ayın 28-də keçiriləcək prezident seçkiləri-nə hazırlığı müzakirə edildi. Milli Məclisin Sədr müavini Adil Əliyev əminliklə bildirdi ki, əziz qardaşlarımız bu dəfə də seçkilərdə böyük iradə nümayiş etdirərək layiqli namizədi prezident seçəcəklər. Vitse-spiker Adil Əliyev həm Türkiyə, həm də türk dünyası üçün Rəcəb Tayyib Ərdoğanın böyük işlər gördüyünü diqqətə çatdırdı.

Azərbaycan nümayəndə heyətinin Qarsdakı işıqlı məscidində Əhli-beyt Alimlər Birliyinin sədri və nümayəndələri ilə görüşü də xoş notlarla yadda qaldı. Görüşdə Ermonistanın işğal zamanı məscidlərimizi dağıtmasını, talan və təhqir etməsinin onların diqqətə çatdırdı. Adil Əliyev islam irsinə edilən bu cinayətləri nəinki Azərbaycan, bütün müsəlman dünyasına qarşı vandaillik kimi dəyərləndirdi. Qeyd edildi ki, bu gün sözdə özlərini müsəlman adlandıran bezi dövlətlərin vandallığa göz yumaraq Ermonistanın yanında olması təəcəssüf hissi doğurur.

Bütövlükdə Milli Məclisin Sədr müavini Adil Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan nümayəndə heyətinin qardaş Türkiyənin İqdir və Qars vilayətlərinə səfəri xoş və yüksək təəssüratlarla yadda qaldı. Ən böyük təəssüratımız isə ondan ibarət oldu ki, qardaş dövlətin bu regionlarında Azərbaycanla qarşı nə qədər böyük sevginin olduğunu gördük. Eyni zamanda həm İqdir, həm də Qarsda Azərbaycan nümayəndə heyətinin səfərinə maraq olduqca böyük oldu. Təsəffüf deyil ki, qardaş dövlətin onlarca xəbər agentliyinin saytlarında bu səfərə bağlı çoxsaylı informasiya verildi.

Cəbi QULİYEV,
Milli Məclisin deputatı

Parlamentin sədr müavini Adil Əliyev Türkiyədən Naxçıvana gəlib

Milli Məclisin Sədr müavini, Gənclər və İdman komitəsinin sədri Adil Əliyevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti 22-23 mayda Türkiyənin İqdir və Qars vilayətlərinə səfərə edib. Nümayəndə heyətinin tərkibinə Milli Məclisin və Ali Məclisin deputatları, Şəhid atası və Vətən müharibəsi qazisi daxildir.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən verilən mə-

lumat görə, nümayəndə heyəti səfər bitdikdən sonra Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şərur rayonuna gəlib. Onlar Şəhid ailələri, qazilər, ictimaiyyət nümayəndələri ilə birlikdə Şərur rayonunda Şəhidlər xiyabanını ziyarət edib, qəhrəmanlarımızı anıblar. Qeyd edilib ki, vətən uğrunda ən şirin nemət olan canlarını qurban verən qəhrəmanlarımız bizə möhtəşəm qələbə bəxş etdilər. Adil Əliyev bildirdi ki, Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandanın rə-

bərlik etdiyi rəşadətli Azərbaycan Ordusunun 44 gün davam edən Zəfər yürüşü nəticəsində tarixi torpaqlarımız düşmən işğalından birdəfəlik azad olunub, indi Vətən torpağında Azərbaycan bayrağı dalğalanır. O deyib ki, qardaş ölkəyə səfərdə bir daha qazandığımız tarixi qələbə ilə bütün türk dünyasının fəxr etdiyinə əmin olub. Bu Qələbəyə görə möhüz şəhidlərimizə borcluq.

"Azərbaycan"

Əvvəlki səhifə

Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlayandan sonra Azərbaycan qaz təchizatı və ya mövcud qaz təchizatının artırılması ilə bağlı bir çox Avropa ölkəsindən müraciət olunub. Təbii ki, ölkəmiz tərəfdaşlarının ehtiyaclarını qarşılamaq üçün ölkəmizdən gələni əsirgəmir. Çünki hazırda Azərbaycan qaz təchizatının kifayət qədər şaxələndirilməsi coğrafiyası var. Bəzi ölkələr artıq Azərbaycandan elektrik enerjisi almağa başlayıb. Lakin Avropada yeni mənbələrdən təbii qaza olan tələbatın artması ilə əlaqədar, hazırda Azərbaycan kəmərlərini genişləndirməyi planlaşdırır. Belə ki, 16 milyard kubmetr tutumu olan TANAP-ın 32 milyard kubmetrədək, 10 milyard kubmetr tutumu olan TAP-ın isə 20 milyard kubmetrədək genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. Bu əlbəttə ki, Avropadan tələbatın artması ilə əlaqədar.

Ölkəmiz Macarıstana və Slovakiyaya qaz təchizatına başlamığı planlaşdırır

Bu ilin aprelin 25-də Sofiyada "Bulgartransgaz" (Bolqarıstan), "Transgaz" (Rumıniya), FGSZ (Macarıstan) və "Eustream" (Slovakiya) və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) arasında əməkdaşlığın təşviqi ilə bağlı imzalanan Anlaşma Memorandumu" da bu proseslərin tərkib hissəsi oldu.

Bu sənədi dəyərləndirərək İlham Əliyev bildirdi ki, imzalanmış anlaşma memorandumu icra olunandan sonra Avropada enerji təhlükəsizliyini birmənalı olaraq gücləndirəcək və Azərbaycan üçün daha çox Avropa ölkəsinə böyük həcmdə qazı ixrac etməyə fürsət yaradacaq. Bu gün Azərbaycan qazı Gürcüstan, Türkiyəyə, Yunanıstana, Bolqarıstana və İtaliyaya ixrac edilir. Bu ildən başlayaraq qazımız Rumıniyaya da çatdırılır. İlham Əliyev bir daha bəyan etdi ki, əgər bütün lazımı interkonnektorlar olarsa, bu ilin sonundan etibarən ölkəmiz Macarıstana və Slovakiyaya qaz təchizatına başlamığı planlaşdırır.

İlham Əliyevin Litvaya rəsmi səfəri çərçivəsində Azərbaycanın mövcud potensialı bu ölkənin Prezidenti Gitanas Nausėdas tərəfindən də dəyərləndirildi: "Biz Avropa İttifaqının Azərbaycan ilə enerji sahəsində əməkdaşlığın müsbət qiymətləndiririk. Bu əməkdaşlıq Avropa İttifaqının enerji bazarına müsbət təsir göstərməyi, həmçinin Avropa İttifaqının qış ayları üçün təchizatını təmin etmişdir".

Ölkəmizin Litvanın mühüm tərəfdaşı olduğunu deyən Prezident qeyd etdi ki, onlar da qarşılıqlı faydalı imkanların axtarılmasına maraqlıdır: "Biz Azərbaycanı nəhəng enerji potensialına malik və şaxələndirməyə can atan inkişaf edən iqtisadi güc kimi görürük. Azərbaycan iqtisadiyyatının inqisadını texnologiyaları, logistika, istehsal, qabaqcıl ərzaq sənayesi, bərpaulunan enerji kimi müxtəlif sahələri litvalı iş adamlarını cəlb edir", - deyər Gitanas Nausėdas ölkəmizin imkanlarını belə qiymətləndirdi.

Azərbaycan ixrac etdiyi qazın həcmi ildən-ilə artır

Prezident İlham Əliyev mətbuata bəyanatında bir daha Avropa Komissiyası ilə Azərbaycan arasında Bakıda

Nəhəng enerji potensialına malik iqtisadi güc

İlham Əliyevin yaratdığı qüdrətli Azərbaycanı Avropada belə adlandırırlar

enerji sahəsində strateji tərəfdaşlıq üzrə anlaşma memorandumunun imzalandığını xatırladaraq sənədin uğurla icra edildiyini bildirdi. Dövlət başçısı ölkəmizin imkanlarını bir daha litvalı iş adamlarının diqqətinə çatdırdı: "Azərbaycan təbii qazının Avropa bazarlarına nəql edilməsi ilə bağlı çox ciddi addımlar atılır. Nəql edilən, yəni ixrac edilən qazın həcmi ildən-ilə artır və artacaq".

Dövlət başçısı litvalı həmkarı ilə eyni zamanda hər iki ölkədəki bərpaulunan enerji növlərinin yaradılması ilə də bağlı fikir mübadiləsi apararaq müəyyən razılığa gəldiklərini də söylədi və bildirdi ki, həm Litvada, həm Azərbaycanda bu sahəyə çox böyük diqqət göstərilir. Ona görə də yaxın gələcəkdə bu sahədə də ikitərəfli əməkdaşlıq mümkün olacaq.

İlham Əliyev iki ölkənin nəqliyyat-tranzit imkanlarını da dəyərləndirərək dedi ki, ölkələrimizi birləşdirən və ümumiyyətlə, qitələri birləşdirən Avrasiya qitəsində daha da rahat nəqliyyat-kommunikasiya imkanlarını yaratmaq üçün iki dövlətin payına böyük vəzifələr düşür. Ona görə də, müvafiq qurumların bu məsələ ilə bağlı ciddi məşğul olmasına göstəriş verilib. Çünki dünyada hökm sürən yeni geosiyasi realıq bunu diktdir.

Prezident bir daha vurğuladı ki, Azərbaycan ərazisindən keçən tranzit yuğlörün həcmi ildən-ilə artır. Müasir infrastrukturumuz buna imkan yaradır: "Xəzər dənizini, Cənubi Qafqazı Baltik dənizi ölkələri ilə birləşdirən nəqliyyat marşrutları da bəllidir. Sadəcə olaraq, biz birgə sözlərlə həmin bir-

ləşmə layihələrini həyata keçirərək bu sahədə də uğurlu əməkdaşlığa nail olacağıq".

Azərbaycan 2027-ci ilə qədər Avropaya təbii qaz təchizatını iki dəfə artırıcaq

Litvanın hökumət üzvləri və investitorları qarşısındakı çıxışında İlham Əliyev bir daha Azərbaycan və Litvanın imkanlarından bəhs edərək iş adamlarına çağırış etdi.

Prezident bildirdi ki, hər iki ölkənin böyük potensialı var: "Hər iki ölkədə - Baltik və Xəzər dənizlərində çox böyük külək enerjisi potensialı var. Hər iki ölkə bu məsələni gündəliyimizə daxil edib. Bizə gəldikdə, bizdə enerji təhlükəsizliyi mövcuddur. Lakin, bununla belə, biz ixrac məqsədləri üçün daha çox təbii qaza qənaət etmək və elektrik enerjisinin istehsalı üçün təbii qazın günəş və külək enerjilərindən istifadə etmək istərdik".

Dövlət başçısı bir daha ötən ilin iyulunda Avropa Komissiyası və Azərbaycan Enerji sahəsində Strateji Tərəfdaşlıqla bağlı Anlaşma Memorandumunun imzalanmasını xatırladaraq dedi ki, məhz bu sənəd əsasında 2027-ci ilə qədər Avropaya təbii qaz təchizatının iki dəfə artırılması planlaşdırılır.

2021-ci ildə Avropaya təbii qaz təchizatı 8 milyard kubmetr olub, bu il isə 12 milyard kubmetr olacaq. 2027-ci ilə qədər isə 20 milyard kubmetrə çatdırılacaq: "Fikirimcə, bu, minimal hə-

də təşkil edir, çünki potensial çoxdur. Biz mövcud yataqlardan daha çox qaz hasil edirik. Bu yaxınlarda Xəzərdə ən iri yataqlardan birində hasilatın başlanmasını elan edəcəyik. Həmçinin bərpaulunan enerji mənbələrinə qoyulan sərmayələr təbii qaza ixrac məqsədləri üçün qənaət etmək imkanını yaradacaq".

Azərbaycanın yeni hədəfi - "yaşıl hidrogen" in ixracı

Bu gün Litva və Azərbaycan öz regionlarında mühüm daşımalar qovşağıdır. Bu imkanları dəyərləndirən İlham Əliyev hesab edir ki, iki ölkə Xəzər və Baltik regionları arasında şəbəkə qurmalıdır və bu, mümkündür. Çünki Avropanın enerji xəritəsinə nəzər salsaq, o, əsasən, Azərbaycanın təşəbbüsləri sayəsində kəskin şəkildə dəyişib. Neft və qaz boru kəmərləri tamamilə yeni vəziyyət yaradır.

Eyni sözləri daşımalar da aid etmək olar. Azərbaycan qonşuları və tərəfdaşları ilə yeni bağlantılar yaranıb. Ölkəmiz Xəzərdə daha çox yük daşıya biləcək əlavə gəmilərin tikintisinə investisiyalar qoyur: "Buna görə, hesab edirəm ki, biznes dairələrdə bu fürsəti dəyərləndirmək üçün münasib vaxtdır. Yubanmaq lazım deyil, çünki birmənalı olaraq çox böyük daşımalar imkanları, xüsusən də hazırkı geosiyasi vəziyyətdə əlavə dəyər gətirəcək".

Azərbaycan Prezidenti düşünür ki, ölkə iqtisadiyyatı xeyli şaxələndirəcək və enerji sektorundan asılılıq azalacaq. Baxmayaraq enerji sektoru enerji təhlükəsizliyimizdə və Avropanın enerji təhlükəsizliyində öz mühüm rolunu oynamağı davam etdirəcək: "Buna görə Avropanın etibarlı təchizatçısı kimi Azərbaycan bu gün nefti, təbii qazı və elektrik enerjisini ixrac edir. Biz hidrogeni, o cümlədən "yaşıl hidrogen"i ixrac etməyi planlaşdırırıq. Bütün bunlar bizim Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığımızın strateji çərçivəsinin bir hissəsidir. Biz Azərbaycanın və Avropa Komissiyasının daha yaxın olmaq sayələrinə verdikləri daimi dəstəyə görə litvalı dostlarımızı və tərəfdaşlarımızı minnətdarıq".

Bir sözlə, prezidentlərin fikirlərindən bir daha aydın olur ki, Azərbaycanla Litvanın logistika imkanlarının əlaqələndirilməsi, enerji istehsalı sahəsində əməkdaşlığın gücləndirilməsi bütövlükdə Xəzər və Baltik regionları arasında şəbəkənin qurulmasına imkan yarada bilər. Yəni belə bir şəbəkənin yaradılması Avropa və Asiyanın həm logistika mənzərəsinə, həm də enerji təminatı xərçələrini yeniləyər bilər.

İlham Əliyevin Litvada keçirilən biznes forumunda bu mövzuda səsləndirdiyi ideyalar yəqin ki, xarici investitorlarda ciddi maraq doğurmaya biləcək. Tezliklə bu istiqamətdə müxtəlif layihələrin reallaşmasına şahidlik edə bilirik.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Litva ilə perspektivli əməkdaşlıq strateji tərəfdaşlıq prinsiplərinə uyğundur

Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Litva Respublikasına rəsmi səfəri ölkəmizin beynəlxalq əlaqələr coğrafiyasının tənzimlənməsi baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir. Səfər çərçivəsində bir sıra yüksək-səviyyəli görüşlər keçirilib, ölkələrimiz arasında gənclər, idman, ekologiya və prokurorluq sahələri üzrə bir sıra mühüm sənədlər imzalanıb.

Vilnüsədə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Litva Respublikasının Prezidenti Gitanas Nausėdasın iştirakı ilə ölkələrimiz arasında "Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə Litva Respublikasının Ətraf Mühit Nazirliyi arasında ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində əməkdaşlığa dair Saziş", "Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi ilə Litva Respublikasının Sosial Təhlükəsizlik və Əmək Nazirliyi arasında gənclər siyasəti sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş", "Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu ilə Litva Respublikasının Baş Prokurorluğu arasında 2024-2025-ci illər üçün Əməkdaşlıq Proqramı" imzalanmışdır. Azərbaycan və Litva arasında iqtisadi, ticarət və siyasi sahədə olan əlaqələr yüksələn xətt üzrə inkişaf edir. Hər iki tərəfdən buna çox böyük maraq var.

Bunu AZƏRTAC-a açıqlamasında Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri, akademik Əhliman Əmiraslanov söyləyib.

O qeyd edib ki, hələ keçən ilin may ayında Litva Prezidenti Gitanas Nausėdasın Azərbaycan rəsmi səfəri çərçivəsində də Bakıda Litva-Azərbaycan əlaqələrinin inkişafı ilə bağlı görüşlər keçirilmişdi, müvafiq sənədlər imzalanmışdı. Litva ilə ikitərəfli əməkdaşlıq, eyni zamanda Avropa İttifaqı-Azərbaycan çərçivəsində də önəmli rol oynayır. Azərbaycan təbii qazının Avropa bazarlarına nəql edilməsi ilə bağlı çox ciddi addımlar atılır. İxrac edilən qazın həcmi ildən-ilə artır. Litvada və Azərbaycanda bərpaulunan enerji növlərinin yaradılması ilə də bağlı olan işlər paralel şəkildə aparılır. Həm Litvada, həm Azərbaycanda bu sahəyə çox böyük diqqət göstərilir. O da xüsusi olaraq qeyd edilməlidir ki, Litva ilə Azərbaycanın tarixi əlaqələri var. Həmçinin Litva Azərbaycanın müstəqilliyini tayan ilk ölkələr sırasındadır. İkitərəfli münasibətlər qarşılıqlı maraqlara, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslanan strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlib və reallaşan səfərlər, keçirilən yüksək-səviyyəli görüşlər, imzalanan sənədlərlə yüksələn xəttə daha da inkişaf edir.

Prezident İlham Əliyevin Litvaya dördüncü səfəri zamanı, həmçinin bu ölkənin Baş naziri İnqrida Şimonitə ilə mühüm görüşlər keçirdiyini, Azərbaycan-Litva biznes forumunda iştirak etdiyini xatırladaraq deputat deyib: "Ümumiyyətlə, səfərin proqramının kifayət qədər geniş olması onun əlaqələrimizin daha da inkişafına əsas təkan verəcəyini deməyə ciddi əsas verir. Prezident İlham Əliyevin Litvaya rəsmi səfəri zamanı mətbuata verdiyi bəyanatda qeyd etdiyi kimi, "Azərbaycan və Litva arasında münasibətlər strateji tərəfdaşlıq xarakteri daşıyır. Aramızda çox fəal siyasi dialoq aparılır və bu dialoq konkret nəticələrlə də tamamlanır. Siyasi müstəvidə əldə edilmiş razlaşmalar bütün digər sahələrdə də öz müsbət təsirini göstərir".

Litvanın ölkəmizə göstərdiyi marağın ana xəttini Azərbaycanın son illərdə qazandığı böyük uğurlar təşkil edir

ki, bu da gələcəkdə Azərbaycanın Orta dahlizdə imkanlarını artıracaq, üstəlik, açıq dəniz limanlarına çıxmaq üçün geniş imkanlar yaradacaq. Həmçinin Litvada 7 Azad İqtisadi Zona (AİZ) fəaliyyət göstərir. Bu zonalar investisiya mühitinə və Aİ bazarlarına çıxış əldə etmək üçün çox əlverişli şərait yarada bilər. Litvada hazırda digər Baltik ölkələrini birləşdirən geniş qaz şəbəkəsi də mövcuddur. Bu da Baltikyanı ölkələrə, həmçinin Şərqi və Şimali Avropaya qaz nəqli imkanlarımızı daha da

genişləndirir. Bu gün ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələr - energetika, "yaşıl enerji", nəqliyyatın təhlükəsizliyi, ətraf mühitin qorunması, gənclər, səhiyyə, pensiya islahatı, İT və mina əleyhinə layihələr üzrə əməkdaşlıq haqqında sazişlər imzalanıb. Bir sözlə, Litva işğaldan azad olunan bölgələrimizdə "ağıllı kənd" və "ağıllı şəhər" konsepsiyası əsasında yaşayış məntəqələrinin qurulmasına, İT sahəsində mütəxəssislərin yetişdirilməsi üçün əlverişli şərait yarada bilər. Litvada hazırda digər Baltik ölkələrini birləşdirən geniş qaz şəbəkəsi də mövcuddur. Bu da Baltikyanı ölkələrə, həmçinin Şərqi və Şimali Avropaya qaz nəqli imkanlarımızı daha da

genişləndirir. Bu gün ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələr - energetika, "yaşıl enerji", nəqliyyatın təhlükəsizliyi, ətraf mühitin qorunması, gənclər, səhiyyə, pensiya islahatı, İT və mina əleyhinə layihələr üzrə əməkdaşlıq haqqında sazişlər imzalanıb. Bir sözlə, Litva işğaldan azad olunan bölgələrimizdə "ağıllı kənd" və "ağıllı şəhər" konsepsiyası əsasında yaşayış məntəqələrinin qurulmasına, İT sahəsində mütəxəssislərin yetişdirilməsi üçün əlverişli şərait yarada bilər. Litvada hazırda digər Baltik ölkələrini birləşdirən geniş qaz şəbəkəsi də mövcuddur. Bu da Baltikyanı ölkələrə, həmçinin Şərqi və Şimali Avropaya qaz nəqli imkanlarımızı daha da

genişləndirir. Bu gün ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələr - energetika, "yaşıl enerji", nəqliyyatın təhlükəsizliyi, ətraf mühitin qorunması, gənclər, səhiyyə, pensiya islahatı, İT və mina əleyhinə layihələr üzrə əməkdaşlıq haqqında sazişlər imzalanıb. Bir sözlə, Litva işğaldan azad olunan bölgələrimizdə "ağıllı kənd" və "ağıllı şəhər" konsepsiyası əsasında yaşayış məntəqələrinin qurulmasına, İT sahəsində mütəxəssislərin yetişdirilməsi üçün əlverişli şərait yarada bilər. Litvada hazırda digər Baltik ölkələrini birləşdirən geniş qaz şəbəkəsi də mövcuddur. Bu da Baltikyanı ölkələrə, həmçinin Şərqi və Şimali Avropaya qaz nəqli imkanlarımızı daha da

"Litva müasir rəqəmsal infrastrukturaya malikdir. Münasib tariflərə əsaslanan bu infrastruktur Avropa İttifaqında ən yaxşılar sırasındadır. Ölkənin digər üstünlükləri isə inkişaf etmiş şose və demir yolu xətləri, hava və dəniz nəqliyyatı sahələrindədir. Litva innovativ və yüksək texnoloji sektorlar üzərində də fəal çalışır. Həmçinin son on ildə elektrik enerjisi istehsalı sahəsində böyük işlər icra edilib, qaz və maye qaz terminalının tikintisi layihələri həyata keçirilib. Bu dövlətin hazırda enerji sahəsi gücnəş və külək enerji parklarından ibarətdir. Litva yaxın zamanlarda Baltik dənizində ilk dəfə olaraq külək enerji parkını yaradacaq.

Sabit iqtisadiyyat, əlverişli investisiya mühiti

Litvalı iş adamlarını Azərbaycana cəlb edən əsas şərtlərdir

Dünya xəritəsinin hansı nöqtəsində yerləşməsindən asılı olmayaraq, dövlətlərarası münasibətlər qarşılıqlı hörmət və anlaşma şəraitində olanda dostluq, əməkdaşlığın rəmzinə çevrilir. Azərbaycanla Litva arasındakı münasibətlər möhüz bu baxımdan ildən-ildə möhkəmlənir, dərinləşir, genişlənir.

Bu həm də ona görə belədir ki, hər iki ölkə keçmiş SSRİ-nin "şinindən çıxıb". Ona görə də bir-birini qarşılıqlı anlayacağına, dost, qardaş münasibəti sərgiləyəcəklərinə güvənərək müstəqillikdən sonra 1995-ci ildə diplomatik əlaqələrin əsasını qoymuşlar. Ötən 28 ildə Azərbaycan-Litva iqtisadi əməkdaşlığı önəmli dərəcədə inkişaf etmişdir.

Hər iki ölkənin ağır və yüngül sənaye, kənd təsərrüfatı, tikinti, təhsil, tibb və digər sahələri təmsil edən iş adamlarının iştirakı ilə keçirilən biznes-forumlara dövlət başçılarının da dəstək verməsi dövlətlərarası münasibətlərin yüksək göstəricisi deməkdir. Bu, əlverişli biznes və investisiya mühitində sənaye parkları və məhəllələrinin, eləcə də aqroparkların qurulmasında özünü aydın göstərir. Rəsmi məlumatlara görə, ölkəmizin 2030-cu ilədək sosial-iqtisadi inkişaf prioritetləri Litva ilə tərəfdaşlığın sürətli inkişafına daha münbit şərait yaradacaq. Çünki "yaşıl" iqtisadiyyatın genişləndirilməsi və işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin bərpası istiqamətində əməkdaşlıq üçün böyük perspektivlər var. Ona görə də hələ əvvəlki illərdə Litvanın iş adamları ölkəmizdə yaradılmış biznes mühitindən yararlanmaq üçün fəal əməkdaşlığa dəvət olundular. Azərbaycan iqtisadiyyatının sabitliyinin, münbit investisiya şəraitinin və təbii sərvətlərinin bol olduğunu görən litvalı iş adamları dövləti məmnuniyyətlə qəbul etdilər.

Növbəti dəfə Litvaya səfər edən Prezident İlham Əliyev litvalı həmkarı Gitanas Nausėdasın da iştirak etdiyi, 80-dək şirkətin təmsilçisi olduğu Azərbaycan-Litva biznes forumunda fikirlərini belə ifadə etdi: "Litvalı dostlarımız məlumat vermək istəyirdim ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı hazırda, eyni zamanda əsas hədəf saxələndirir. Düşünürəm ki, biz iqtisadiyyatımızı xeyli saxələndirə biləcəyik və enerji sektorundan asılılıq azaldacağıq. Baxmayaraq ki, enerji sektoru enerji təhlükəsizliyimizdə və Avropa enerji təhlükəsizliyində öz mühüm rolunu oynamaqda davam etdirəcək... Litva şirkətlərini Azərbaycana daha çox cəlb etmək üçün demək istəyirəm ki, bizim xarici borcumuz çox aşağıdır, ümumi daxili məhsulun 10 faizindən də azdır. Milli valyutamız sabitdir. Əminəm ki, sabit qalacaq, çünki xarici ticarət balansında artıqlıq yaranıb. Bu, kifayət qədər böyük həcmdir. Dövlət Neft Fondumuzda topladığımız valyuta ehtiyatlarımız və Mərkəzi Bankın ehtiyatları xarici borcu on dəfədən çox üstələyir. Beləliklə, iqtisadiyyatımızın sabitliyi regional iqtisadi əməkdaşlıq və sərmayə mühiti üçün mühüm amildir, çünki münbit investisiya mühiti təkəyə yaxşı qanunvericiliyin yazılması ilə şərtlənir. Bu, kifayət deyil. Yaxşı biznes imkanlarının, çox dinamik yerli bazarın və qonşu bazarlara çıxışın olması vacibdir. Buna görə, Azərbaycan bazarı genişlənir, əhali artır. Mərkəzi Asiya bazarlarına çıxış təmin edilir. Həmçinin ölkəmizin yerləşdiyi regionla güclü bağlantıların qurulması birnəməli olaraq əlavə imkanlar yaradacaq".

Azərbaycanı və Litvanı birləşdirən neqliyyat-kommunikasiya xidmətlərinin yaradılması da iki ölkə arasında dostluğa və əməkdaşlığa önəmli təsir göstərən amildir. Biznes-forumda qeyd edildi ki, bu məsələ ilə ciddi məşğul olmağın vaxtıdır. Çünki dünyada hökm sürən yeni geosiyasi realıq bunu diktə edir. Vilnüsədə mətbuat bəyanat verən İlham Əliyev Azərbaycan ərazisindən keçən tranzit yüklərinin həcminin ildən-ildə artdığını və gələcəkdə də artacağını vurğulayaraq deyir: "Müasir infrastrukturumuz buna imkan yaradır. Xəzər dənizini, Cənubi Qafqazı Baltik dənizi ölkələri ilə birləşdirən neqliyyat marşrutları da bəllidir. Sadəcə olaraq, biz birgə səylərlə həmin birləşmə layihələrini həyata keçirərək bu sahədə də uğurlu əməkdaşlığa nail olacağıq".

Təbii ki, Prezident İlham Əliyevin Litvaya növbəti səfəri Azərbaycanın Avropa məkanında yüksək söz sahibi kimi tanınması və qitədə yerləşən ölkələrlə genişlənən siyasi-iqtisadi əlaqələrdən xəbər verir. Şübhəsiz ki, bu səfər də iki ölkə arasında münasibətlərin dərinləşməsi və iqtisadi əlaqələrin möhkəmlənməsi üçün böyük zəmin yaradır.

*Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*

ABŞ-nin Mormon kilsəsinin rəhbəri Azərbaycandakı multikultural və tolerant mühiti yüksək qiymətləndirib

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə ölkəmizdə səfərdə olan ABŞ-nin Yuta ştatındakı "Son Günlərin Müqəddəsləri İsa Məsih Kilsəsi"nin (Mormon kilsəsi) rəhbəri Devid Bednarın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Allahşükür Paşazadə ölkələrimiz arasında dinlərarası əməkdaşlığın hər iki tərəf üçün faydalı olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, Yuta ştatı ABŞ ştatları arasında Xocalı soyqırımını ilk tanıyanlardan olub.

Şeyxülislam Ermənistan tərəfindən Azərbaycan ərazilərində basdırılan və bu gündəki insan ölümlərinə səbəb olan yüz minlərlə minaların zərərsizləşdirilməsində Yuta ştatının ölkəmizə dəstəyini xatırladı.

Azərbaycanın müstəqilliyi, mövudluğunu davam etdirdiyi üçün bu günlərdə 100 illik yubileyini qeyd etdiyimiz Ulu Öndər Heydər Əliyevə borclu olduğunu söyləyən

QMİ sədri deyib: "Ulu Öndərin layiqli davamçısı olan Prezident İlham Əliyevin bu gün həm ölkə daxilində, həm də xaricdə gördüyü işlər Azərbaycanın hərtərəfli tanınmasına imkan yaradıb".

Azərbaycanda multikultural dəyərlərin özlərdən bəri son dərəcə önəmli yer tutduğu, burada müxtəlif xalqların və mədəniyyətlərin nümayəndələrinin heç bir ayrı-seçkiliyə məruz qalmadan yaşadıqları diqqətə çatdırılıb.

Şeyxülislam azad olunmuş torpaqlarda aparılan işlər barədə məlumat verib, minaların yenicə quruma prosesinə maneə törətdiyini qeyd edib.

Mormon kilsəsinin rəhbəri Devid Bednar öz növbəsində Azərbaycandakı multikultural və tolerant mühiti yüksək qiymətləndirdiklərini diqqətə çatdırıb. O, Azərbaycanda müxtəlif xalqların, etnik qrupların və bir çox icma nümayəndələrinin əmin-amanlıq şəraitində

yaşamaları üçün hər cür şəraitin yaradıldığını vurğulayıb.

Milli Məclisin sədr müavini, parlamentin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Fəzail İbrahimli və Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin icraçı direktoru Rəvan Həsənov ölkəmizin bütün dünyada müxtəlif dinlərin nümayəndələri arasında qarşılıqlı anlaşmanın, həmrəylik hisslərinin bərqərar olmasına çalışdığını və bu baxımdan nümunə olduğunu vurğulayıblar.

Qeyd edək ki, Devid Bednarın səfərinin əsas məqsədi Mormon kilsəsi ilə Azərbaycandakı bir sıra dövlət qurumları, dini təşkilatlar arasında sıx əməkdaşlıq münasibətlərinin daha da inkişaf etdirilməsidir.

Xatırladaq ki, Mormon kilsəsi ilə sıx əməkdaşlıq edən ABŞ-nin Stirlinq Fondu ölkəmizin işğaldan azad edilmiş ərazilərində miniatür işlərinə 250 min dollar ianə edib və gələcəkdə humanitar sərəfə Azərbaycanla əlaqələrin genişlənməsində maraqlıdır.

QMİ sədri: "Azərbaycanla Vatikan arasında dostluq və qardaşlıq münasibətləri yüksək səviyyədədir"

Mayın 24-də Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMİ) sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Vatikan Dövlətinin iqamətgahı Ankarada olmaqla Türkiyə və Azərbaycandakı apostol nunsisi arxiyepiskop Marek Solçinski ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, QMİ sədri Azərbaycanla Vatikan arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin yüksək səviyyədə olmasından məmnunluğunu ifadə edib. O, arxiyepiskop Marek Solçinski ilə əvvəllər də görüşdüyünü, lakin onunla səfir kimi ilk dəfə söhbət etdiyini diqqətə çatdırıb.

Şeyxülislam arxiyepiskopun Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ərzində Azərbaycana səfər etməsindən çox şad olduğunu bildirib. Deyib ki, dövlət rəhbərləri Azərbaycanla Vatikan arasındakı əlaqələrə çox böyük diqqət göstərirlər.

A.Paşazadə qonağa həmçinin Azərbaycan ərazilərində işğal zamanı dini abidələrin, o cümlədən məscidlərin və kilsələrin dağıdıldığı barədə məlumat

verib, hazırda işə həmin ərazilərdə dini-mənəvi irsin bərpası, məscid, kilsə və məbədlərin yenidən qurulması sahəsində görülən işlər barədə danışdı. Vurğulanıb ki, Azərbaycan dünya miqyasında dinlərarası, millətlərarası münasibətlərin qurulmasında nümunəvi ölkə kimi tanınır, respublikamızda bütün dinlərə məxsus tarixi-dini abidələr qorunur, onlara xüsusi qayğı ilə yanaşılır. Azərbaycanda multikulturalizmin

dövlət siyasəti kimi həyata keçirildiyi və dövlətimizin başçısının bu dəyərləri idəyanın global müstəvidə fəal müdafiəçisi olduğu diqqətə çatdırılıb.

Söhbət zamanı Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın Vatikan səfəri, orada yerləşən bözi abidələrin Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpası istiqamətində görülən mühüm işlərdən də bəhs olundu. Arxiyepiskop Marek Solçinski Va-

atikanla Azərbaycan arasında diplomatik əlaqələrin qurulmasının 30 illik yubileyi ərzində ölkəmizə səfər etməsindən məmnunluğunu bildirdi.

Nəsnə eyni zamanda Azərbaycanın işğaldan azad olmuş ərazilərində səfər edəcəyini vurğulayıb.

Görüşdə Müqəddəs Taxt-Tacın Dövlət katibi kardinal Pietro Parolinin ölkəmizə nəzərdə tutulan səfərinin detalları müzakirə olundu.

Bakı Enerji Həftəsinin işə başlamasına bir həftə qalır

31 may-3 iyun tarixlərində paytaxtımız üç əhəmiyyətli tədbiri bir ad altında birləşdirən Bakı Enerji Həftəsinə evsahibliyi edəcək. Buraya 28-ci Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisi "Caspian Oil&Gas", 11-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və "Yaşıl Enerji" Sərgisi "Caspian Power", eləcə də 28-ci Bakı Enerji Forumu daxildir. Hər iki sərgi "Bakı-Ekspo" Mərkəzində, forum isə Bakı Konqres Mərkəzində keçiriləcək.

Xəzər regionunun ən nüfuzlu enerji tədbiri olan Bakı Enerji Həftəsinin keçirilməsi bu dəfə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illiyi ilə eyni vaxta düşür. Bu da tədbirin əhəmiyyətini daha da artırır. Çünki Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisi ilk dəfə 1994-cü ilin mayında Ulu Öndərin təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə keçirilmişdi. Bakı Enerji Həftəsinə həsr olunmuş mətbuat konfransında bu bir daha vur-

ğulanmış və qeyd edilmişdir ki, Azərbaycanın sərgi sənayesinin formalaşmasında Ümummilli Liderin rolu heç vaxt unudulmur. Ona görə də "Heydər Əliyev II"nin təqvimdə olan bütün sərgilərin, o cümlədən Bakı Enerji Həftəsinin proqramlarında öz əksini tapması təsadüfi deyil.

Bu il Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçiriləcək tədbirlərdə 37 ölkədən 326 şirkət iştirakını təsdiq edib. Burada Azərbaycanla yanaşı, Amerika Birləşmiş Ştatları, Almaniya, Avstriya, Belarus, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Bolqarıstan, Böyük Britaniya, Çin, Əlcəzair, Filipin, Finlandiya, Fransa, Gürcüstan, İspaniya, İsrail, İsveç, İsveçrə, İtaliya, Kanada, Küveyt, Qazaxıstan, Macarıstan, Monako, Niderland, Norveç, Özbəkistan, Rumıniya, Rusiya Federasiyası, Serbiya, Səudiyyə Ərəbistanı, Sinqapur, Tayland, Türkiyə, Vyetnam və Yaponiya təmsil olunacaq. Həmişə olduğu kimi, yüksəkkrütblü qonaqların iştirakı da gözlənilir.

Bakı Enerji Həftəsinin nüfuzunu və yüksək statusunu onun sponsorlarının ildən-ildə genişlənməsinə təsdiqləyir. Belə ki, bu dəfə baş sponsor SOCAR (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti), sponsorlar isə "AbuDhabi Port", "ACWA Power", "Ansaldo Energia", "AZEL SYSTEMS", "Azeri M-I Drilling Fluids", "AZFEN", "Baku Steel Company", bp, "Caspian Drilling Company", "Caspian Marine Services", "Equinor", "EP Abshe-ron", "Intertek", "Global Energy

Azerbaijan", GL, "Inpex", "KOLIN Construction", "MASDAR", "Tekfen", "Total Energies", "Turkish Petroleum", "Uniper", "Ural Steel" şirkətləridir.

Sözgedən mətbuat konfransında "Itca Caspian" şirkətinin səlahiyyətli nümayəndələrinin vurğuladığı kimi, "Caspian Oil&Gas" sərgisi artıq 27 ildir neft, qaz və enerji sektorunda möhkəm əməkdaşlıq platformasına çevrilib. Hər il Prezident İlham Əliyevin açılış mərasimində iştirakı bu sə-

ginin yüksək statusunu bir daha təsdiqləyir. Sərgiyə, adətən, ABŞ, Böyük Britaniya, Türkiyə və digər ölkələrin rəhbərləri də öz təbrik məktublarını göndərirlər.

Təşkilatçılar bildirdilər ki, "Caspian Oil&Gas" sərgisində Xəzər regionunun əsas neft-qaz layihələri və enerji təhlükəsizliyi məsələləri müzakirə olunacaq. Sərginin əhatə etdiyi mühüm mövzulara neft və qaz yataqlarının işlənməsi, karbohidrogenlərin nəqli, hasilatı və emalı, boru kəmərlərinin təhlükəsizliyi, enerji sektorunda tikinti-quraşdırma işləri, innovativ texnologiyalar, maliyyə və hüquqi xidmətlər, kimya sənayesi və s. daxildir.

Xəzər Beynəlxalq Energetika və "Yaşıl Enerji" Sərgisi "Caspian Power"nin gündəmində isə xarici və yerli şirkətlərin energetika və bərpəolunan enerji mənbələrinin inkişafı və istifadəsi sahəsindəki yeniliklər, bunlarla bağlı təkliflər öz əksini tapacaq. Sərgidə günəş, külək və nüvə enerjisi, geotermal enerji,

istilik energetikası, maşınqayırma və enerji avadanlıqları, elektrik neqliyyat vasitələri və elektromobilər, enerji və resurslara qənaət edən texnologiyalar, eləcə də digər mövzular müzakirə olunacaq.

Sərgi çərçivəsində mətbuat pavyonu da fəaliyyət göstərəcək. Burada neft-qaz sahəsində ixtisaslaşan bir neçə tanınmış nəşriyyat, jurnal, qəzet və informasiya agentlikləri, o cümlədən internet portalı nüməyis etdiriləcək. Artıq 7 ölkədən yayım və media sektorunda çalışan şirkətlər bu tədbirə informasiya dəstəyi verirlər.

Yaz sərgi mövsümünə Bakı Enerji Forumu ilə yekun vurulacaq. Forumda həm Azərbaycan, həm də Xəzər regionu üçün vacib olan enerji məsələləri müzakirə olunacaq. Tədbir zamanı keçid dövründə global enerji təhlükəsizliyi, Azərbaycanın enerji sektorunun Avropa enerji təhlükəsizliyi və enerji balansında roluna haqqında söhbətlər aparılacaq. Yeni global enerji nizamının inkişaf sənədlərində

həsr olunmuş "dəyirmi masa"da global enerji keçidi prosesi, enerji bəhrəni zamanı enerji keçidinin sürətləndirilməsi yolları kimi mövzular müzakirə ediləcək. Bundan əlavə, diqqət mərkəzində Xəzər regionunun bərpəolunan enerji mənbələri və potensialı, onlardan istifadə imkanları, müvafiq infrastrukturunun inkişafı, "yaşıl enerji" layihələrinin həyata keçirilməsi mövzusu da dayanacaq.

Bu il Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində Naxçıvan şəhərində mühüm mövzularla əhatə edilən sessiyalar keçiriləcək.

Xatırladaq ki, Bakı Enerji Həftəsinin təşkilatçısı "Itca Caspian", Caspian Event Organisers" şirkətləri və onların beynəlxalq tərəfdaşları - "ICA Events", CEM FZ LLC şirkətləridir. Bakı Enerji Həftəsinə Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyi və SOCAR rəsmi dəstək göstərirlər.

*Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"*

Bu gün Azərbaycan dövləti daha bir milli ideyasını - Böyük qayıdışı müvəffəqiyyətlə və qısa zamanda həyata keçirmək üçün işğaldan azad etdiyi ərazilərdə nəhəng layihələr həyata keçirir. Bu torpaqlara keçmiş məcburi köçkünlərin təhlükəsiz və ləyaqətli qayıdışı və dədə-baba yurdlarında xoşbəxt həyata başlamaları üçün möhtəşəm işlər gerçəkləşdirilir.

Elə buna görədir ki, 30 il müddətində mənfur düşmənin taladığı, daşdaş üstündə qoymadığı Qarabağ və Şərqi Zəngəzur müharibənin üzərindən ötən çox qısa zaman ərzində xeyli dirçəlib.

Mayın 10-da Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi ilə bağlı Şuşadan xalqımızın müraciəti zamanı Prezident İlham Əliyev də bu xoş məqamı xüsusi vurğulayaraq söylədi ki, bu gün Qarabağ dirçəlib, Zəngəzur dirçəlib, biz öz doğma torpaqlarımızda qururuq, yaradıırıq.

2026-cı ilədək 34 500 ailə öz evinə köçürüləcək

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpasını, o yurdlarımıza qayıdışı milli çağırış kimi müəyyənləşdirən dövlət başçısı İlham Əliyevin rəhbərliyi və şəxsi nəzarəti altında tarixi ərazilərimizdə genişmiqyaslı və kompleks xarakterli işlər görülür.

Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nın icrasını təmin etmək məqsədilə, "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük qayıdışı dair I Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi isə on illiklərdir yurd həsrəti ilə yaşayan keçmiş məcburi köçkünlərimizin layiqli şəkildə geri dönməsini təmin edilməsi istiqamətində mühüm sənəd, yol xəritəsi oldu. Sərəncama əsasən, işğaldan azad edilmiş ərazilərə Böyük qayıdışı Azərbaycanın 2030-cu ilədək beş milli prioritetindən biri kimi müəyyən olunub.

Dövlət proqramının məqsəd və vəzifələrinə uyğun əsas prioritet istiqamətlər "Ərazilərdə təhlükəsiz yaşayışın və dövlət idarəetməsinin təşkili", "Ərazilərdə səhər, qəsəbə və kənd yaşayış məntəqələrinin tikintisi və infrastrukturunu təmin etmək", "Əhalinin geri qayıdışı və ərazilərdə dayanıqlı icmaların yaradılması", "Ərazilərin inkişafına və reinteqrasiyasına dəstək göstərən strateji əhəmiyyətli və əhatəli infrastrukturun qurulması", "Dayanıqlı məskunlaşma üçün ərazilərin iqtisadiyyatının yerli və xarici dəyər zəncirinə inteqrasiyası", "Ərazilərdə ekoloji mühitin yaxşılaşdırılması və ekoloji təmiz texnologiyaların tətbiqi" məsələləri daxildir.

Nəzərdə tutulan tədbirlər strateji hədəf göstəricilərinə uyğun olaraq, 2026-cı ilədək həyata keçiriləcək.

Tədbirlər Planına əsasən, tərtib edilmiş planlar üzrə bərpa qrafikinə uyğun olaraq mərhələli formada inşa edilmiş evlərə ailələrin köçürülməsi planlaşdırılır.

Həmçinin 2025-ci ilədək 10 270, 2026-cı ilədək isə 34 500 ailənin köçürülməsi nəzərdə tutulur.

Minatəmizləmə işləri sürətlə davam etdirilir

"Böyük qayıdışı dair I Dövlət Proqramı"nda azad edilmiş ərazilərin 280 min hektarının 2026-cı ilə qədər minalardan təmizlənməsi öz əksini tapıb. Eyni zamanda Tədbirlər Planı-

Qayıdış missiyası

"Böyük qayıdışı dair I Dövlət Proqramı"nın uğurla həyata keçirilməsi keçmiş məcburi köçkünlərin tezliklə yurda dönüşünü təmin edəcək

na əsasən, 2022-2025-ci illərdə 215 min hektar ərazinin minalardan təmizlənməsi təmin olunmalıdır.

Azərbaycan Respublikası Minatəmizləmə Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri tərəfindən mayın 9-da verilən məlumat əsasən, Vətən müharibəsinin sonrakı mərhələdə 20 min hektardan artıq sahə minalardan təmizlənilib. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə 87 mindən artıq mina və partlamamış hərbi sursat aşkarlanıb. Minatəmizləmə işləri hazırda işğaldan azad olunmuş ərazilər boyu aparılır.

Bu ərazilər öz imkanlarını hesabına bərpa olunur

Azərbaycan ağır müharibədən çıxmasına baxmayaraq, işğaldan azad etdiyi bölgələrdə öz iqtisadiyyatının gücünü sayəsində yenidən qurur. Ötən iki il ərzində Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə gerçəkləşdirilən quruculuq və bərpa işləri ilə əlaqədar dövlət büdcəsindən bütövlükdə 5 milyard manat yaxın vəsait ayrılıb.

2023-cü ildə işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası üçün 3 milyard manat vəsait ayrılıb. Eyni zamanda büdcəyə ediləcək əlavələrin, bu rəqəmin ən azı 3 milyard manat olacağı proqnozlaşdırılır. Bu vəsaitin əsas hissəsinin Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun yenidən qurulmasına istifadə edilməsi planlaşdırılıb.

Ötən müddət ərzində Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə hərtərəfli infrastruktur qurulub, yollar çəkilib, tunellər inşa olunub. Artıq Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə Füzuli və Zəngilan Beynəlxalq Hava limanları tikilib istifadəyə verilib. Laçın hava limanının isə 2025-ci ildə açılışı planlaşdırılır.

Bu bölgələrdəki şəhərlərimizin hamısının yeni təməlləri atılıb, "ağıllı şəhər", "ağıllı kənd" konsepsiyası həyata keçirilməyə başlanıb.

Artıq ötən ilin yayından etibarən Zəngilanın Ağalı, bu ilin yazından isə Törtərin Talış kəndinə sakinlərinin uğurlu qayıdışı həyata keçirilib.

"Ağıllı kənd" konsepsiyası ilə yəndin qurulmuş Ağalı kəndinə üç mərhələdə 86 ailə - 420 nəfər daimi məskunlaşma üçün köçürüldü. Ağalıda köçürülən dörd mərhələdə həyata keçirilməsi planlaşdırılıb.

Törtərin Talış kəndinə isə bu il martın 16-da ilk mərhələdə 20 məcburi köçkün ailəsi - 90 nəfər köçürüldü.

Eyni zamanda işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən tarixi, dini, mədəni abidələrimiz bərpa olunur.

Ulu Öndərin 100 illik yubileyində - mayın 10-da Şuşada açılış həyata keçirilən Yuxarı Gövhər ağa və Saatlı məscidləri Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bu istiqamətdə həyata keçirilən möhtəşəm işlərə bariz nümunədir.

Bütün tikinti işləri baş planlar əsasında aparılır

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə görüləcək işlərlə bağlı Prezident İlham Əliyev bu ilin martında Məsim Məmmədovu Prezidentin Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Laçın rayonunda xüsusi nümayəndəsi təyin olunması ilə əlaqədar qəbul etdiyi zaman məlumat verdi ki, hər rayonda şəhərlər də daxil olmaqla şerti ilə 3-4 kəndin birinci mərhələdə qurulması nəzərdə tutulur.

Prezident məlumat verdi ki, şəhər tipli kəndlər qurulacaq və bu kəndlərin Baş planı artıq təsdiqlənib. Eyni zamanda kəndlərin xarici görkəmi də nəzərə alınır. Bu kəndlər həm rahat, həm də memarlıq baxımından çox gözəl olacaq.

İşğaldan azad edilən rayonların enerji potensialı da dəyərləndirilir və bu istiqamətdə mühüm işlər gerçəkləşdirilir. Məsələn, Laçın və Kəlbəcər rayonlarında yerli su ehtiyatlarından istifadə edilməklə böyük bir enerji mənbəyi yaradılacaq. Artıq bu ərazilərdə elektrik enerjisi ilə bağlı məsələlər həll olunub və Qarabağ və

zuli rayonunda 23, Zəngilan rayonunda 21, Kəlbəcər rayonunda 30, Laçın rayonunda 21, Qubadlı rayonunda 16, Cəbrayıl rayonunda 25, Xocavənd rayonunda 20, Törtərdə (Şuşa-qovuşan və Talış kəndləri daxil olmaqla) 5 məktəbəqədər və ümumi təhsil müəssisələrinin tikintisi və bərpası nəzərdə tutulur.

Onu da bildirmək ki, artıq Zəngilanın Ağalı kəndindəki orta məktəbin təmsilində işğaldan azad edilən ərazilərimizdə ilk məktəb zəngi də çalınıb.

2022-2026-cı illərdə ərazilərin iqtisadi potensialı və əmək bazarının tələbləri nəzərə alınmaqla, peşə və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin fəaliyyətinin təmin edilməsi məqsədilə 9 təhsil müəssisəsinin, o cümlədən 8 peşə təhsili və 1 orta ixtisas təhsili müəssisəsinin tikintisinin və bərpasının layihələndirilməsi; 4 təhsil müəssisəsinin, o cümlədən 3 peşə təhsili və 1 orta ixtisas təhsili müəssisəsinin tikintisinə və bərpasına başlanılması nəzərdə tutulub.

Dövlət proqramında işğaldan azad edilmiş ərazilərdə ölkənin müvafiq ali təhsil müəssisəsinin filiallarının yaradılması ilə bağlı tədbirlər görülməsi və 1 filialın fəaliyyətinə başlanılması, həmçinin nüfuzlu xarici təhsil müəssisəsinin filialının yaradılması istiqamətində təşviqədi tədbirlər görülməsi və fəaliyyətinin təmin olunması qeyd edilib.

Yeni açılışlar, təzə bünövrələr

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən quruculuq və bərpa işləri ilə dövlət başçısı İlham Əliyevin həmin ərazilərə mütəmadi səfərləri zamanı daha yaxından tanış oluruq.

Vətən müharibəsinin üzərindən qısa zaman ötdükdən sonra işğaldan azad edilən yurdlarımızda quruculuq işlərinə start verən Prezident İlham Əliyev 2021-ci ildə Şərqi Zəngəzura və Qarabağa 32 dəfə, 2022-ci ildə isə 21 dəfə səfər edərək tarixi yurdlarımızda yeni-yeni layihələrin əsasını qoydu.

Elə bu il də möhtəşəm əhəmiyyətini davam etdirən İlham Əliyev mart ayında Törtərin Talış kəndinə yollanaraq bayram toqalını məhz Qarabağda ələvəndirdi.

Mayın 2-dən etibarən 10 gün müddətində isə qurucu lider İlham Əliyev, sözün əsl mənasında, Qarabağ və Şərqi Zəngəzura başdan-baş gəzdi, bu ərazilərimizdə reallaşdırılan işlərlə tanış oldu, yeni-yeni sosial obyektlərin açılışlarını etdi, təzə bünövrələr qoydu.

Şuşadakı tarixi müraciəti zamanı Prezident İlham Əliyev böyən etdi ki, on günə yaxın Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə olarkən bir daha əyani şəkildə gördü ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur dirçəlib, yollar, körpülər, tunellər, elektrik stansiyaları, su anbarları, məktəblər, xəstəxanalar, yaşayış binaları, məscidlər inşa edilir, yenidən qurulur və ya təmir olunur, elektrik xətləri çəkilir.

Birbaşa dövlət başçısının rəhbərliyi altında aparılan quruculuq və bərpa işləri ilə bağlı gətirdiyimiz nümunələr də göstərir ki, Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nın icrasını təmin etmək məqsədilə "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük qayıdışı dair I Dövlət Proqramı"nın icrası uğurla gerçəkləşdirilirdə təhsil müəssisələrinin tikintisi və bərpası ilə bağlı təkliflərin hazırlanması tapşırılıb.

Sənəddə qeyd edilib ki, Şuşa rayonunda 7, Ağdam rayonunda 29, Füz-

Qərbi Azərbaycan İcması tarixi torpaqlarımızda mədəni irsin vəziyyətinin monitorinqinin keçirilməsini tələb edir

UNESCO bu məsələ ilə yaxından məşğul olduğunu bildirib

Hayastanın ölkəmizə qarşı ideoloji terroru davam etməkdədir. Dünyanın müxtəlif yerlərinə səpələnmiş haylar birləşərək Azərbaycana qarşı informasiya müharibəsi aparmaqdadırlar. Təəssüf ki, erməni lobbisinin, eləcə də hayların "konyak diplomatiyası"na uyan, heç bir əsas olmadan onların uydurma saxta məlumatlarını "həqiqət" kimi qələmə verib Azərbaycana təzyiç göstərmək istəyən beynəlxalq təşkilatlar, dövlətlər var.

Dünyada özünü demokratiyanın beşiyi sayan Amerika Birləşmiş Ştatlarda "erməni toru"na düşmənlərin siyahısında yer almaqdadır. Bu günlərdə ABŞ Dövlət Departamentinin dünyada dini azadlıqların vəziyyətinə dair növbəti illik hesabatı dərc edilib. Hesabatda Azərbaycana və Ermənistanla dair müəyyən hissələr yer alıb. Bu hissələr mahiyyəti üzrə qeyri-obyektiv olmaqla açıq-aşkar anti-Azərbaycan xarakter daşıyır. Azərbaycanda erməni dini abidələri ilə bağlı əsassız iddialara geniş yer verən Dövlət Departamenti nədənsə Azərbaycan torpaqlarının 30 ilə yaxın bir dövrəddə Hayastan tərəfindən işğal olunduğunu, həmin müddət ərzində Azərbaycana məxsus 2645 tarix və mədəniyyət abidəsinin, eləcə də 1814 memarlıq abidəsinin, 747 arxeoloji abidənin, 64 bağ-park monumental və xatirə abidəsinin möhv edildiyini nədənsə unudur və ya gərməzlikdən gəlir. ABŞ Dövlət Departamentində bilməlidirlər ki, dağıdılan və möhv edilən 23 muzey, 102757 muzey eksponatı, 4 dövlət rəsm qalereyası, 376 rəsm əsəri, şəxsi kolleksiyalarda saxlanan 50 mindən çox tarixi əhəmiyyətli ov və məişət əşyaları, mədəni irs nümunələri Azərbaycana məxsus olub. Həmçinin erməni təcavüzü dövründə 63 məscidin tamamilə dağıdıldığı, 4 məscidin tanınmaz hala salındığı da gizli deyil. Bozən də haylar tarixi abidələrimizi saxtalaşdıraraq dünyaya qədim erməni mədəni irsi kimi təqdim etməkdən belə çəkinmirlər. 50-dən çox forması dəyişdirilən tarix və mədəniyyət abidələrimiz var ki, ermənilər həmin abidələrin üzərinə zəng qüllələri əlavə edib kilisə və monastr kimi təbliğ edirlər. Halbuki həmin abidələr xristianlıq mövcud olmayanda da var idi. Bu sırada Tuğ kəndində yerləşən alban məbədinə, Laçın rayonunun Mirik, Hüsülü, Kosalar kəndindəki abidələri, Kəlbəcər rayonunda yerləşən Gəncəsər monastrını və başqalarını göstərmək olar.

Azərbaycanlılar dədə-baba yurdlarından zorla köçürüldükdən sonra ermənilər həm xristianlığa qədərki, həm də xristianlıq dövrünə aid tarixi abidələri saxtalaşdırma bilmədikləri üçün dağıdaraq möhv ediblər. Buna misal olaraq, Gorus, Qafan, Mehri şəhərlərinin yaxınlığında möhv edilən xeyli sayda memarlıq abidələrinin adlarını çəkmək olar. 300 abidənin olduğu Gorus rayonunun Uz kəndi tamamilə möhv edilmişdir. Tarixi abidələrin dağılmasında isə tikintidə inşaat materialı kimi istifadə olunub.

ABŞ Dövlət Departamentinin sözügedən hesabatı hazırlanarkən L.Xaçaturyan, H.Quliyev, S.Bokçeriyani kimi radikal millətçi erməni "tarixçiləri"ni istinad etmələri isə bu hesabatın qərəzli olmasının əyani sübutudur.

Sözügedən hesabat mətbuatda yayıldıqdan sonra Qərbi Azərbaycan İcması ABŞ-nin Dövlət katibi Antoni Blinkenə müraciət ünvanlayıb. İcmamızın Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) katibliyinə, UNESCO-nun baş direktoru Odri Azuleyə ünvanladığı məktub BMT Təhlükəsizlik Şurasının, Baş Assambleyasının, eləcə də İqtisadi və Sosial Şurasının rəsmi sənədi kimi yayılıb. Xatırladaq ki, bu artıq Qərbi Azərbaycan İcmasının BMT-də yayılan üçüncü rəsmi sənədidir.

Xatırladaq ki, Qərbi Azərbaycan İcması 2023-cü il martın 27-də Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatına (UNESCO) müraciət edərək, indiki Ermənistan ərazisində Azərbaycan mədəni irsinin kütləvi dağıdılması faktlarına diqqət çəkməsi və bu sahədə vəziyyətin qiymətləndirilməsi üçün Ermənistanla faktaraşdırıcı missiyanın göndərilməsini xahiş etmişdir.

Nəhayət ki, UNESCO Qərbi Azərbaycan icmasının müraciətinə rəsmi olaraq cavab verdi. Təşkilatın rəhbər şəxsinin imzaladığı məktubda qeyd edilir ki, indiki Ermənistan ərazisində Azərbaycan mədəni irsinin vəziyyəti barədə icmanın qaldırdığı məsələ UNESCO-nun mandatına birbaşa aid olduğu qeyd edilməklə, bu sahədə müvafiq mexanizmlərdən istifadə etməklə məsələ ilə yaxından məşğul olunduğu bildirilib.

Beynəlxalq təşkilatın göndərdiyi məktubda qeyd edilir ki, indiki Ermənistan ərazisində Azərbaycan mədəni irsi məsələsinin beynəlxalq gündəliyə gətirilməsi, bu sahədə praktik addımların atılması və beynəlxalq aləmdə icmanın mötəbər tərəf-müqabil kimi tanınması, o cümlədən, UNESCO ilə icma arasında predmetli dialoq yolunda mühüm inkişafdır.

Qeyd edək ki, Qərbi Azərbaycan İcması ABŞ-nin Dövlət katibi Antoni Blinkenə ünvanladığı məktubda ABŞ hökumətinin Ermənistanı sözügedən irsi dağıtmasını dayandırmaya və artıq dağıtılmış olmaları bərpa etməyə məcbur etmək üçün səylər göstərməyə çağırılırdı. Eyni zamanda icma nümayəndələri ABŞ hökumətini Ermənistanı qovulmuş azərbaycanlıların öz evlərinə təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə qayıtmalarını təmin edilməsi və qayıtdıqdan sonra onların orada hüquq və azadlıqlarının, o cümlədən dini azadlıqlarının qorunması üçün müvafiq səylər göstərəcəklərinə ümid etdiklərini bildirmişdilər.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

REGIONLAR

Şəhidin xatirəsi anılıb

Ölkəmizin azadlığı uğrunda canından keçən oğulların xatirəsi, hər yerdə olduğu kimi, Abşeron rayonunda da daim yad edilir.

Belo oğullardan biri də 44 günlük Vətən müharibəsində qəhrəmanlıq göstərmiş, hərbi vəzifəsini yerinə yetirərək 2023-cü ilin aprelinde Laçın rayonu istiqamətində erməni

hərbi birləşmələrinin törətdiyi təxribatın qarşısını alarkən şəhid olan Vidadi Zalovdur. Saray qəsəbəsindəki Şəhidlər xiyabanında keçirilən anım tədbirində Abşeron Rayon İcra Hakimiyyətinin və hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, şəhid ailələri, qazilər və gənclər iştirak etmişlər. Mərasimdə şəhidin keçirdiyi döyüş yolundan söz açil-

miş, göstərdiyi xidmətlərdən və şücaətlərdən danışılmışdır. Sonra şəhidin xatirəsinə ehsan verilmişdir.

Ailənin yeganə oğul övladı olan Vidadi ali təhsil aldığından sonra Müdafiə Nazirliyinin "Müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət" kurslarına yazılmış və həqiqi hərbi xidmət qulluqçusu kimi ordu sıralarına qoşulmuşdur. Xidməti zamanı fərqləndiyinə görə dəfələrlə fəxri fərman və təşəkkürnamələrlə mükafatlandırılmışdır. Kiçik çavuş Vidadi Zalov 2020-ci il sentyabrın 27-dən Azərbaycanın orazi bütövlüyünün bərpa olunması uğrunda başlanan Vətən müharibəsində iştirak etmişdir. Vətən müharibəsindən sonra növbəti kursu bitirərək gizir rütbəsi almışdır.

Akif ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

ATU-da əmək yarmarkası keçirilib

Azərbaycan Texnologiya Universitetində (ATU) əmək yarmarkası keçirilmişdir. Tədbir Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi və Vətən uğrunda canından keçən şəhidlərin öz xatirəsinin yad olunması ilə başlamışdır.

Çıxış edən universitetin rektoru vəzifəsini icra edən dosent Yaşar Ömərov universitetdə əmək bazarının tələblərinə uyğun kadr hazırlanması istiqamətində görülən işlərdən danışmış. Sonra Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Adil Tağıyev, Milli Məclisin deputatı Müşfiq Cəfərov, YAP Gəncə Şəhər Təşkilatının sədri Bayram Aslanov, Gəncə-Daşkəsən Regional Məşğulluq filialının müdiri Elməddin Qurbanov, Dövlət Məşğulluq Agentliyinin tabeliyində Gəncə Peşə Hazırlıq Mərkəzinin müdiri müavini Toğrul Yusifli çıxış edərək işə gətirənlərə və işaxtaranlara uğurlar arzulamışlar.

Sonra ATU-da bu il məzun olacaq 660 tələbə və magistr, eləcə də ötən illərin məzunları işəgötürənlərin stendlərinə yaxınlaşaraq vakansiyalarla tanış olmuş, şəxsi məlumatlarını təqdim etmişlər. İşaxtaranlar CV formaları, eləcə də onlayn təqdim etmək üçün internetə çıxışla təmin edilmişlər. "Azərbaycan", "AzerGold", "Azərsun

Holding", Qəbələ Konserv Zavodu, Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi, KOBİA, Şəmkir Aqruparkı kimi dövlət və özəl müəssisələri, "Paşa Bank", "Kapital Bank", "Bank of Baku" və s. banklar yarmarkaya 400-dən artıq vakansiya təqdim etmişlər.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

"Füzulidə PUA-ların təmiri üzrə texnik hazırlamaq fikrindəyik"

"Növbəti illərdə ən vacib istiqamətlərdən biri işğaldan azad olunmuş ərazilərdə peşə təhsilinin təşkil edilməsidir. Yəqin ki, məlumatlısınız. Keçən il ölkə rəhbərliyinin iştirakı ilə Füzulidə müasir peşə təhsil liseyinin bünövrəsi qoyuldu".

Bunu APA-ya müsahibəsində Peşə təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktor vəzifəsini icra edən, direktor müavini Ceyhan Kərəmov bildirib. Onun sözlərinə görə, bu müəssisədə yenə də iqtisadiyyatın inkişaf prioritetlərinə uyğun olaraq ixtisaslara üstünlük verilib:

"Həm sonayə, həm kənd təsərrüfatına aid ixtisaslar, eyni zamanda yeni ixtisaslar tədris olunacaq. Məsələn, biz Füzulidə PUA-ların təmiri üzrə texnik hazırlamaq fikrindəyik. Dron təmiri üzrə emalatxanalar və tədris proqramını hazırlayırıq. Həmçinin aviasiya istiqamətində bir sıra ixtisaslar təklif etməyi düşünürük".

"Bir şuşalı kimi xoşbəxtəm ki, şəhərin yenidən qurulmasında iştirak edirəm"

Bu gün Qarabağın, Şərqi Zəngəzurun mənzərəsini göz önündə keçirəndə könlün qürurlanır, ürəyin fərəhlə döyünür. Otuz il düşmən işğalında inləyən doğma yurd yerlərimiz yazda təbiət canlanan kimi dirçəlir, yenilənir. Hər addımda ürək açan, xoş ovqat yaradan bir həyat tablosu.

Bu qədim diyarın əsl sahibləri qanları, canları bahasına azad etdikləri əraziləri necə həvəslə, dağ selinə bənzəyən bir coşuqla tikib-qurur, ana torpağın yaralarına ürəklərinin odu, əllərinin hərələri ilə mülhəm olur, erməni barbarlarının görünməmiş vəhşiliklə dağıdıb, odlara qalayıb viran qoyduqları kəndlərin, şəhərlərin yerində gözəlliyi ilə göz qamaşdıran yeni yaşayış evləri, məktəblər, xəstəxanalar inşa edir, yollar çəkir, körpülər salır, bu yerlərin özəli sahiblərinin rahatlığına hesablanan müasir infrastruktur layihələrini həyata keçirirlər.

Şanlı ordumuzun, qəhrəman Azərbaycan əsgərinin şücaətə, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qüdrəti sayəsində erməni işğalından azad edilən Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bu gün böyük bir inşaat meydanına çevrilib. Dünən gücünü müharibəyə səfərbər edib onun bütün dünyanı heyrətə salan ən qısa müddətdə - cəmi 44 gün ərzində şanlı qələbə ilə başa çatmasını təmin edən Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev bu gün Qarabağ, Şərqi Zəngəzur qarışıq-qarışıq gözbə dolandır, uğurla reallaşan möhtəşəm tikinti, bərpa, quruculuq işləri ilə yerində tanış olur, yeni layihələrə

xezir-dua verir, yeni kəndlərin, şəhərlərin, fabriklərin, elektrik stansiyalarının təməlini qoyur. Dünən təşəbbüs olduğumuz Qarabağ zəfərini qüdrətli sərkərdə möharətli ilə gərəkləşdirən İlham Əliyev bu gün vətən sevdalı bir memar kimi bütün enerjisini işğaldan azad olunmuş ərazilərin hər qarşısını cənnətə döndərməyə sərf edir. Bu alqışa layiq rəhbər məqsədinin, əsl vətəndaş mövqeyinin məntiqi nəticəsidir ki, Qarabağın, Şərqi Zəngəzurun yenidən qurulmasına, kəndlərin, şəhərlərin tikintisinə, yolların, tunellərin, infrastruktur layihələrinin inşasına dünyanın məşhur şirkətləri cəlb edilib. Yaradılan şərait, dövlət səviyyəsində davamlı dəstək və diqqət isə öz növbəsində genişmiqyaslı quruculuq işlərinə zərərli əhəng verir.

Gündən-günə vəsət alan tikinti-quruculuq işlərinin meydanı nə qədər geniş olsa da, əsas diqqət mərkəzində başımızın tacı, Qafqazın mir-

varisi olan Şuşadır. Çox qısa bir zaman kəsimində bütün türk dünyasına güncə kimi doğan Şuşanın yüksək zövqlə tikilib-qurulmasına, hər daşın, hər naxışın zərərli dəqiqliyi ilə yerləşdirilməsinə böyük önəm verilir. Bu baxımdan Şuşada tikinti, quruculuq işlərinin aparılması seçilmiş, ən təcrübəli, ən bacarıqlı inşaatçılara etibar edilir.

"Fərid-İnşaat" şirkətinin seçilmişlər sırasında yer alması təsadüfi deyil. Şirkət inşa etdiyi müasir binaların cavab verən yarışlıq məktəblərlə, xəstəxanalarla ölkəmizin müxtəlif rayonlarında hər zaman minnətdarlıqla xatırlanan silinməz izlər qoyub. Bu gün isə "Fərid-İnşaat" yenə diqqət mərkəzində - Şuşada yaşayır. Şirkət ölkənin sayılıb-seçilən mühəndisi Sübhan Həsənov rəhbərlik edir. Sədo, səmimi və son dərəcə təvazükar insandır. Uşaqla uşaqlıq, böyüklə böyüklük. Yaşadığı Bərdə şəhərində xeyirxahlığı ilə də

məşhurdur. Çötinə, dara düşsə arxa düşür, ol tutur və bunu da dilə gətirməz. Bizimlə söhbəti də yetərinə maraqlı alındı:

- Tikib-qurmaq, həyatda yaxşı iz qoymaq könlü rahatlıqdır. Tikidiyin məktəbi, xəstəxanası təhvil verəndə açılış mərasiminə toplaşan insanların alqışları, minnətdarlığı aylaqla çəkdiyiniz zəhmətin ağrı-acısını bir anda unutturur. Özünü xoşbəxt sayırsan. Amma unutmayaq ki, tikinti-quruculuq layihələrinin reallaşması dövlətin iqtisadi qüdrətindən, bu dövlətə rəhbərlik edəninin niyyət və məramında çox aslıdır. Biz sadəcə icraçılarıq, əsas müəllif Prezident İlham Əliyevdir. Mən əslən şuşalıyam. Amma uzun illərdir ki, Bərdədə yaşayıram. Şuşaya işləməyə dövlət olunanda uşaq kimi kövrəldim. Bunu həyatımın ən fərəhli xəbəri, bir möcüzə kimi qəbul etdim. Atalarımın, babalarımın yaşadığı, hər daşında, hər ciğirində uşaqlıq xatir-

Lazım QULİYEV,
"Azərbaycan"

Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində Naxçıvanda da tədbirlər olacaq

Bu il 31 may-3 iyun tarixlərdə keçiriləcək Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində Naxçıvan şəhərində də mühüm vəzifələri həyata keçirən sessiyalar təşkil olunacaq. Bu barədə Bakı Enerji Həftəsi haqqında məlumat konfransında məlumat verilib.

Bildirilib ki, "Heydər Əliyev İli" kontekstində Ulu Öndərin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş xüsusi sessiya şəhərin tarixi əhəmiyyətini əks etdirəcək. Bundan əlavə, Naxçıvanın "yaşıl enerji" potensialından bəhs olunacaq.

Xatırladaq ki, dövlət başçısı İlham Əliyev bir müddət öncə bildirdi ki, Naxçıvanda su-elektrik stansiyasının tikintisi üçün böyük potensial mövcuddur, eləcə də günəş-elektrik enerjisi stansiyasının inşası ilə bağlı bəzi addımların atılması gözlənilir. Bununla əlaqədar olaraq, Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində "Naxçıvan və Şərqi Zəngəzurun bərpaolunan enerji potensialı" mövzusunda sessiyanın təşkil edilməsi böyük əhəmiyyət daşıyır.

Naxçıvan şəhərində keçiriləcək tədbir çərçivəsində panel iclaslarından əlavə olaraq mədəni proqram - tur və konsert proqramı da baş tutacaq.

"Azərbaycan"

Goranboyda yeni park salınıb

Son illər Goranboyun yaşayış məntəqələrində, o cümlədən rayon mərkəzində abadlıq və quruculuq işləri sürətlənib.

Xüsusilə Goranboy şəhəri ərazisində yeni park və xiyabanların salınması, küçə və yolların abadlaşdırılması, yaşıllıq ərazilərinin genişlənməsi, gecə işıqlandırılmasının qurulması əhəmiyyətli rəzultatlarla qarşılanıb. Təkcə bir fakt: keçən il rayon mərkəzinin 19 küçəsində əsaslı abadlıq-quruculuq və yenidənqurma işləri görülmüşdür.

Hazırda isə şəhərin 20-yə yaxın küçəsində abadlıq işləri aparılır. Elə bu günlər rayon mərkəzində daha bir mini park istifadəyə verilmişdir. Parkda sakinlərin istirahəti üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

S.ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Güclü külək və leysanın fəsadları aradan qaldırılır

Mayın 23-də axşam 18 radələrində başlayan güclü külək və dolu ilə müşayiət olunan leysan yağışları Gəncədə bir sıra fəsadlar törətmişdir.

Təxminən yarım saatdakı davam edən külək və leysan şəhərin bəzi ərazilərində ağacları aşıraraq, evlərə və obyektlərə, eləcə də avtomobillərə ziyan vurmuşdur. Gəncənin müəyyən yerlərində elektrik enerjisi kəsilib.

Baş vermiş təbii fəlakətin aradan qaldırılması üçün Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyəti xidmət təşkilatlarının kollektivlərini səfərbərliyə alaraq işlərə başlamışdır. Qısa müddətdə elektrik enerjisinin verilişi bərpa olunmuşdur. Mənzil Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyinin və Yaşıllaşdırma Təsərrüfatının texnikaları və canlı qüvvəsinin köməyi ilə aşmış ağaclar götürülmüş, yollara tökülən ağac budaqlarından təmizlənmişdir.

Dolu və qasırğa ilə müşayiət olunan leysan Daşkəsən rayonunda da fəsadlar törətmişdir. Təbii fəlakət rayon mərkəzində elektrik xətlərinə və dayaqlarına, eləcə də

dam örtüklərinə, küçələrdəki istinad divarlarına, kəndlərdə körpülərə, meyvə ağaclarına ziyan vurmuşdur. Sel suları palçıq kütlələrini və qaya daşlarını yollara tökrək avtomobillərin hərəkətini çətinləşdirmişdir.

Daşkəsən Rayon Fövqəladə Hallar Komissiyası təbii fəlakətin törətdiyi fəsadların aradan qaldırılması üçün yerli idarə, müəssisə və xidmət təşkilatlarının qüvvəsinə səfərbərliyə almışdır.

"Azərbaycan"

Kümçülüynün üstünlüyü

Qısa vaxtda yaxşı qazanc

Ölkəmizdə kənd təsərrüfatının digər sahələri kimi, baramaçılığın inkişafına da göstərilən diqqət, o cümlədən dövlətin bu sahəyə ayırdığı subsidiyalar öz bəhrəsini verir.

Baramaçılığın inkişafına verilən bu dəstəkdən yararlanan rayonlardan biri də Tovuzdur. Cəmi bir ay ərzində çəkdikləri öziyyətin əvəzini görəndə rayon kümçüləri artıq 6 ildən çoxdur ki, bu gəlirli sahəyə böyük maraqla göstərilirlər.

Tovuz Aqrar İnkişaf Mərkəzinin direktoru Emin Eyvazov da etiraf edir ki, son illər rayon sakinləri arasında baramaçılığa maraqla xeyli artıb. Hər il bu sahədən götürdükləri qazancdan razı qalan kümçülər ildən-ilə fəaliyyətlərini genişləndirirlər. İstehsalat baramanın təhvilində elə bir problem yoxdur. Kümçülər yaxşı bilirlər ki, baramanın alıcısı var və əlavə olaraq hər kiloqrama görə

dövlət onlara subsidiya verir. Xatırladaq ki, keçən il rayonda 61 kümçü ümumilikdə 153 qutudan 100 qutunu bəsləyərək 4633 kiloqramdan çox yaş barama təhvil vermişdir. Bir qutu yaş barama üçün təhvil verilmək normalı 40 kiloqram olduqda, Tovuzda bu göstərici yüksək olmuşdur. Rayon kümçüləri cari ildə bu rəqəmi daha da artırmaq əzmindədirlər. Onlar keçən ildən fərqli olaraq bu il daha çox - 7 ton barama istehsal etməyi qarşılarına məqsəd qoymuşlar. Hədəfə çatmaq üçün istənilən qədər yem ehtiyatı var.

Rayonda baramaçılıqda təcrübə qazanmış kümçülərdən biri də Sahib Qasimovdur. O, keçən il götürdüyü öhdəliyi 109,2 faiz öməl etmişdir. Təcrübəli kümçü Hüseyn Aslanov isə öhdəliyini 107 faiz yerinə yetirmişdir. Qovlar şəhər sakinləri də öten il bol məhsul təhvil vermişlər. Allahverdi Zeynalov 6, Elman Allahverdiyev isə 4 qutu barama toxumu

götürmüş və ailə üzvləri ilə birlikdə nəzərdə tutulduğundan çox barama istehsal etmişlər.

Ümumiyyətlə, Tovuzda elə bir kənd yoxdur ki, orada barama saxlamağa maraqlı göstərməsinlər. Ən çox barama bəsləyən Aşağı Quşçu kəndinin sakinləri Ramin Verdiyev, Samir Eyyubova, Qarət Səmədova və Sona Qələndərova bu il keçən ilki göstəricilərini təzələməyi qarşılarına məqsəd qoymuşlar. Cəlill kəndinin sakinləri Ramin Qələndərov keçən il 6 qutu barama qurduna xidmət etmiş və 240 kiloqram barama təhvil vermişdir. Ramin də həmin göstəricini bu il yeniləmək istəyir.

Hazırda Tovuz kümçüləri gərgin iş rejimi ilə işləyirlər. Onlar yaxşı bilirlər ki, daha çox məhsul, daha çox qazanc deməkdir. Odu ki, bütün imkanlardan istifadə etməyə çalışırlar.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 11 dekabr (Çərşənbə günü) tarixli 62-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transferasiyası

AZƏRBAYCAN MƏCLİSİ-MƏBUSANINDA

2-ci iclas

Dekabrın 10-u saat 12-yə təyin edilmiş olan 2-ci iclas, saat bir tamam-da doktor Həsən bəy Ağayevin sədara-tilə açılır. Diplomatlar lojasında Gürcüstan Hökumətinin siyasi nümayəndə[s]i, Gürcüstan Daxiliyyə naziri müavini və heyəti-əsgəriyyə [harbi nümayəndəlik] üzvü aylaşmışlardır. Tamaşaçı çoxdur.

Sədr Məclisi-Məbusanın 2-ci iclasını açılmış elan edərək məsəli-yöviyyəni [gündəlik məsələləri] bu qərar ilə xəbər verir:

- Son günlər varid olmuş təbrik məktub və teleqrafları;
- Fraksiyaların bəyannamələri;
- Nitqlər iradi [nitq söylənməsi] nizam qaydası.

Bundan sonra sədr cənabları son günlər zərfində bir çox təbrik teleqraf və məktublari varid olduğunu [gəldiyini] bəyanla, əvvəl Dağıstan Şurası tərəfindən göndərilmiş məktubu oxuyur.

Mustafa bəy təklif edir Dağıstanlı qardaşlarımızın təbrikinə təbrik və təşəkkür məzmunlu cavab göndərilsin. Təklif qəbul olunur. Sonra Salyandan, Cavad uyezdi rus və türklərindən, Suraxanı, Əmirhacıyan, Nügədi və sairə fəhlə və kəndlilərdən, Bakıda "İttihadi-iraniyan" və "Səadət" cəmiyyətlərindən və bir çox sair-lərindən təbriknamələr alındığını bəyanla, fəqət bunları oxumaqla zehinləri işğal etmək istəməyərək təklif edir ki, Məclisi-Məbusan fraksiyalarının bəyannamələri eşidilsin.

İbtidə [əvvəlcə] Türk Ədəmi-mərkəziyyət "Müsavət" firqəsi namından [adından] Rəsulzadə Məhəmməd Əmin bəy bəyannamə oxuyur. Bədəhu [ondan sonra] Sosialistlər İttifaqı tərəfindən Səfikürdisi və "Hümmət" tərəfindən Şeyxülislamov nitqlər söylə-yərək ümumi sosialistlər tərəfindən Pepinov Əhməd Cövdət bəyannamə oxuyur. Sonra "İttihad" firqəsi namından doktor Qarabəyli Qara bəy bəyannamə oxuyur. Bunlardan sonra aqəliyyət [azlıq] təşkil edən millətlərdən ibtidə [əvvəlcə] gürcü nümayəndəsi Tsxakaya, yəhədlər tərəfindən Quxman, ləhler tərəfindən Vansevici nitqlər söyləyib alman nümayəndəsi Kun bəyannamə oxuyur.

Nitqlər və bəyannamə qurtardıqdan sonra Türk Ədəmi-mərkəziyyət "Müsavət" firqəsi tərəfindən böylə bir formula təklif olunur:

"Bütün fraksiyaların bəyanatını eşitdikdən sonra Azərbaycan Məclisi-Məbusanı rəyasət vəzifəsini ifa edən rəis müavininə tapşırı ki, yeni hökumət təşkil etmək üçün kəndi mülahizəsinə görə bir rəis davət edib təsdiqləni Məclisə, gələcək Heyəti-vükəla [Nazirlər Kabineti] təşkilini də məzkur [deyilən] rəisə təklif etlysin."

Formula ittihadı-ara ilə [yekdilliklə] qəbul olunur.

Rəsulzadə Məhəmməd Əmin bəy təklif edir ki, Azərbaycan Parlamanının açılması xüsusundə bütün çahan parlaməntlərinə və əzcmələ [o cümlədən] qonşumuz Gürcüstan və Ermənistan parlaməntlərinə birar teleqraf çəkilsin. Gələcək iclasın na vaxt təyin olunması rəisə mühəvvəl edilərək [tapşırılaaraq] saat 4-ün yarısında iclas qəpəndi.

(Bəyannamələrin məzmunu və nitqlərin təfsili [təfsilat] yərin.)

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

İngilis rəsmi xəbəri

Dekabrın 8-ində "Allahverdi" və "Zərdüşt" gəmiləri Bəhri-Xəzərin şimali qismində üç dənə düşmən gəmisi görərək atışmışlardır. Nəticədə düşmən qaçmışdır. İngilis paroxodlarından bir neçəsi hazırda onları qovmaqdadır. Atışmadan düşmən gəmisinin birisi zədələnmişdir. Düşmən "Zərdüşt" gəmisini atəşə tutmuşdur. Məzkur [adı çəkilən] gəmi əhəmiyyətsiz zədələnmişdir.

Gürcü Teleqraf Acentəliyi

* Rus teleqraf acentəliyinin verdiyi məlumata görə, Müttəfiq dövlətlər Rusiyaya hücum etdikdə, Almaniyanı müttəfiq sifəti ilə cəlb etmək fikrindədirlər. "Forverts" qəzetisi yazır ki, rus hökumətinin məklisi [hiyləsi] Almaniya inqilabını bəzəyən inqilabına döndər-məkdir. Qazeta, alman inqilabçılarının bu işdən itminə edəcəklərinə inanır. Rusların həmişə dəvət edilmədən Almaniya işlərinə qarışması dəxi bunu göstərir ki, onlar Almaniya ilə Müttəfiq dövlətlər arasında durmağa çalışırlar. Müttəfiqlər Almaniya ilə sülh etmək istəyirlər. Lakin aşkar surətdə izhar edirlər ki, onlar eyni zamanda bolşevizmle mübarizə edəcəklərindən, bolşevik almanlarla da sülh bağlaya bilməzlər.

* Kanuni-əvvəl [dekabrın] birində Kopenhagen xəbər verirlər ki, "Svenska Daqbladət" mühafizəkar qəzetisi İsveç Hökumətinin mədəni məmləkətlər nəzarində nüfuzdan salmaq istəyən Rusiya ilə münasibət qət olunmasını [münasibətlərin kəsilməsini] tələb edir. Qazeta Petroqradd ilə paroxod münasibətini [rabitəsini] vacib bilməyir. Münasibət qət edildiyi zaman Rusiya tərəfindən işevçilər haqqında edəcəklə mücazətə [cazalar] İsveç Hökuməti eyni ilə cavab verə bilər.

* Vyandən teleqraf edirlər ki, qəzetlərin verdiyi xəbərlərə görə, Avstriyada monarxiya lehinə hərəkət şiddət etdiyindən, sabiq imperator Avstriyadan çıxması təklif ediləcəkdir.

QARABAĞ ƏHVALI

Andranikin [xürcu [çixışı, hücumu] münasibətilə Hökumətə zeydəki teleqraflar çəkilmişlərdir:

Cəbrayıldan:

Məlum edirəm ki, Zəngəzur uyezdi müsəlmanları böhranlı bir hal kəşirməkdədirlər. Dörd tərəfdən atəş və qılncə əhatə edilmişlərdir. Andranik Zəngəzurdən və Şuşadən qoşunlarımızın gətirdiyi işedərək, dərhal Şuşanı işğal etməyə hazırlaşmağa başlamışdır. Onun işarəsi ilə bütün Zəngəzur, Şuşa və Cəbrayıl uyezdlərinin erməniləri əldə silah olaraq xürcu edirlər [ortaya çıxırlar]. Onların böylə ümumi xürcunun məqsədi budur ki, Zəngəzur və uyezdiini müsəlmanlardan təmizlə-yib, Ararat Cümhuriyyəti ərazisinə qoşunsun və Andranikin Şuşaya getmək yollarını da mümkün olan qədər müsəlmanlardan təmizləyib qorxusuz qilsinlər. Üçüncü mantaqənin rəşid [rəşadətli], dilavər [igid] müsəlmanları miqdarca az olduqlarına baxmayaraq dörd min nəfər-lik quldur dəstəsinin Şuşaya gedən yolunu sinələri ilə qapamışlardır. Dörd gündür ki, orada şiddətli vuruşma gedir və Andranik irəli hərəkət edə bilməyir. Amma bir-iki gündən sonra Şuşa yolunu mühafizə edən müsəlmanların gülləsi qurtarib, qüvvələri kəsbi-zə'f etdikdə [zaiflədikdə], iş müəssif [acınacaqlı] bir rəng ala bilər. Uyezdin sair yerlərinin vəziyyəti isə bu qərar ilədir:

Arvad, uşaq, qoca, cavan fərq gözləməzdən ümumi müsəlmanları tələf, mallarını qərar edirlər, kəndliləri yandırılar. Heç yerdən müsəlmana kömək yoxdur. Əlildən ziyadə böyük, kiçik müsəlman kəndi tamamilə yandırılıb, əhalisi bilkülliyə [tamamən] qırılmışdır.

Müsəlmanların məşhur müqəddəs ocağı olan "Pir Davudan" dəxi yandırılmışdır. Yalnız binasının qiyməti neçə milyon idi. Müsəlmanları nəhayət dərəcə hiddət və vəhşiliklə qırırlar. Hər gün ermənilər müsəlman köylərinə hücum edirlər, şiddətli vuruşmalar olur. Uyezdi, müntəşəkkil erməni dəstələrinin hücumuna davam edə bilməyir. Bilataxir [dərhal] qoşun göndərmək lazımdır. Birca həftə kömək gəlməsa, bütün Zəngəzur və Şuşa uyezdləri və Əsgəran, müsəlmanların əlindən xaxcaqdır.

Zəngəzur əxzi-əsgar [harbi qulluğa çağırış idarəsi] rəisi: Məliknaməzaliyev 4 dekabr, 18 saat 20 dəqiqə

Tərtəddən:

Son beş gün zərfində "uqlad" erməniləri Qaranuş kəndi müsəlmanlarına hücum edərək üç at və 1350 qoyunlarını aparmışlardır. Atışma nəticəsində qoyunların bir qismi qaldırılmış və Cəmsid bəy Vəlibəyovun bir atı ölmüşdür. Başqılardan Mani adlı bir şəxs qətl edilmişdir. Dövlətli nam [adlı] erməni kəndində 35 ev müsəlman ermənilərə qarışıq yaşayırlardı. Düşənbə [bazar ertəsi] günü Şuşadən ermənilərə bir məktub gəlmişdir. Məktubun məzmunu bizə məlum deyildir. Ancaq həmin məktubu alar-almaz ermənilər həmin qonşularına hücum edərək evlərini, şeylərini, taxıllarını və heyvanlarını qərar edib, Ocaqverdi Molla Qənbər oğlu, Eyvaz Novruz oğlu və Sona Şahməhəmməd qızını öldürmüşlərdir. Yerdə qalan müsəlmanlar dağlara, məsələlə dağılmış, bəziləri də yaxında olan müsəlman kəndlərinə qaçmışlardır.

Gülədağ kəndi ermənilərinin bir dəstəsi Surxaılı müsəlmanlarına hücum edərək 122 baş mallarını və 25 keçilərinə aparmışlardır. Bu hücumda Qasapet ermənilərindən Makar nam birisi qətl edilmişdir. Digər bir dəstə iki dəfə Qala Şilan müsəlmanlarının 105 baş malını aparmışdır. Məhəlli-hadisədən [hadisə yerindən] indəcə qayıtmışam. Ermənilər özlerini nəhayət dərəcə cəng-cuyana [davakar] bir surətdə apararaq, böyük müşkülətlə təhdid edirlər. Qəti tədbirlər görmək lazımdır. Təfsilatını məktubla xəbər verirəm. Əhvalat, müfəssəl surətdə İngiltərə, Fransa heyətinə xəbər verilmişdir.

Uyezd nəçalniq: Məlikabbasov 6 dekabr 19 saat 55 dəqiqə

Ordubaddan:

Ordubaddan 15 verst Zəngəzur uyezində məhəlli ermənilər Andranik dəstəsi ilə bərabər 10-dan artıq müsəlman kəndini xarab etmişlərdir. O cümlədən Kiliid, Lehvaz, Yuxarı Vartanazor, Aşağı Vartanazor, Tey, Buğakar, Tağamir və qeyriləri büsbütün xarab edilmişlərdir. Andranik dəstələri Aldəra, Teğut, Mərzəəğ, Novi Vartanazor kəndlilərinin mühasirə etməyə hazırlşırlar. Əhali həyəcana düşüb İrana qaçmaq istəmişdir. Bir çox arvad-uşaq Araz çayında qərq olmuşdur. Andranik dəstələrindən qaçıb xilas olanlar Araz çayı kənarında açıq havada fəlakət içindədirlər. Zəngəzur və Ordubad əhalisini də bu günlərdə bu tövr fəlakət gözləyir. Andranik başında olan ermənilər, mühafizəsiz müsəlmanları qırıb qurtarmaq fikrindədirlər. Bütün Avropa silahı yəra qoyub sülh deyə qışqırdığı zaman ermənilər Müttəfiq dövlət nümayəndələrinin Qafqaziyadə olmalarına baxmayıb, məşhur quldur Andraniklə müsəlmanları qırmaqda davam edirlər. Dinc müsəlmanların mühafizələri üçün tezliklə tədbirlər ittixaz edilmişni [tədbirlər görülməsini] və ermənilərin vəhşiliklərini məhəllidə [yerində] görüb təsdiq etmək üçün Azərbaycan və Gürcüstan nümayəndələrinin göndərilməsinə Müttəfiq dövlət nümayəndələrindən xahiş edirik. Ordubad və Zəngəzur mahalının bir ildən ziyadədir ki, bütün dünya ilə əlaqəsi kəsilmişdir. Poçt-teleqraf münasibət olmadığına görə əhali öz dərdini başqa bir yəra xəbər verməkdən aciz qalmışdır. Halimizin nəzəri-diqqətə alınmasını xahiş edirik.

Hacıyev

QƏZETLƏRDƏN

* Xırincir alınan xəbərlərə görə, Mineralni mövqifi [stansiyası] bir neçə gün bundan irəli Kəntüllü ordu tərəfindən işğal edilmişdir. Bolşeviklər, Çeçəndən Petrovska hərəkət etmək üçün canub tərəfə çəkilməkdədirlər. Bolşeviklərə yapışmaq istəməyən Tersk kazaklarının bir hissəsi Kəntüllü orduya qovuşmaqdan ötrü şimala tərəf getmişdir.

* Qəzetlərin verdiyi xəbərə görə Vyana, Lvov, Peştə və başqa şəhərlərdə məhəlli [yerli] qarnizonlarda olan yəhudi saldatları yəhudi talanını dəf edib əsasıq mühafizə etməkdən ötrü xüsusi dəstələr təşkil etmişlərdir. Tərnuvda Polşa saldatları ilə yəhudi saldatları arasında qanlı müsadimələr [toqquşmalar] vəqə olmuşdur. Polşa kəndliləri talan etmək istəmişlərdir. Yəhudi saldatları silah ilə mümanit [mənəçilik] göstərmişlər. Polşa saldatları kəndlilər tərəfinə keçdikdə qanlı müsadima olmuşdur.

* "Tribuna" qəzetisi xəbər verir ki, məbuslardan Trənoqyaş Zəhmətkeş Firqəsinin mərkəzi komitəsi namından krala bir bəyannamə vermişdir. Bu bəyannamədə məmləkət mənafeyini gözləyən və millətən canlı qüvvəsindən ibarət, firqələrdən ari [uzaq] bir hökumət təşkilatı təklif edilir. Çünki lazım qədəri nüfuzla malik olan böylə bir hökumət[ə], ümumi seçki hüququ əsasınca seçki üsulunu bərpə etmək olar.

Ermənistanda

İrəvandan alınan qəzetələr Ermənistan Ümuri-Xeyriyyə [Sosial Müdafiə] naziri Karçıkyanın öldürülməsi təfsilatını böylə yazırlar: Təşrinə-saninin [noyabrın] 14-ündə gündüz saat 12-də praporşik Ter-Minasyans, Karçıkyanın otağına daxil olub heç bir söz söyləmədən üç güllə ilə Karçıkyanı sinəsindən vurub öldürmüşdür. Qatil otaqdan çıxıqdıqda öz paltosunu buraxmışdır. Paltounu cibindən bir siyahı çıxmışdır. Həmin gün gecə saat birdə qatilin həyati təmin edilib, mühakiməyə verilyəcəyi vəvidən sonra gəlib özünü hökumət əlinə təslim etmişdir. Karçıkyan qətl edilən gün "Daşnaqsaqan" firqəsinin məşhur xadimlərdən Kanayan Dro, qatıl praporşikdən böylə bir məktub almışdır:

"Yoldaş Dro! İş başında olan yoldaşlarımızın bir hissəsinin bu axır dörd il müddətində erməni millətindən ötrü həlakətli [həlakə sürükləyən] siyasət aparmalarından naşi [ötrü], mən bu gün Karçıkyan əleyhinə öz vəzifəmi ifa etdim. Karçıkyan məsuliyyəti bir vəzifə başında ola-ola erməni millətini mənafeyinə xayanat edib, bütün milləti qılncə və atəşə verməklə cazası qalmışdı. Mən yəna təzadən məsuliyyəti rolu öhdəmə aldım. Mən öz fikrimcə hərəkət etmişəm. Firqə yoldaşları məhkəməsində və açıq məhkəmədə bəyanat verməyə hazır varam."

AZƏRBAYCAN VƏ RUSLAR

İlərəcə xəbər vermiş olduğumuz üzrə, Azərbaycan Məclisi-Məbusanı aqlarkən, Hökumət sair millətlərə bərabər Rus Milli Şurasına da məktub yazaraq nümayəndə göndərməsini təklif etmişdi. Lakin komitə adam göndərmək istəməmişdi. Eyni zamanda Qafqaziya Rus-Slav Cəmiyyəti Hökumətə müraciətə, nümayəndə bulundurmaq istədiyini bildirmiş və Parlamenta yer istəmişdi. Hökumət 5 yer verdi və hazırda rus nümayəndələri gəlirlər. Bu münasibətlə Bakı Rus Milli Komitəsi ilə Qafqaziya Rus-Slav Cəmiyyəti arasında bir mübahisə çıxmışdır. Rus Milli Komitəsi 4 dekabr tarixli iclasında məzkur [adı çəkilən] cəmiyyətlə münasibətini [münasibətlərini] müzakirə edərək və onunla heç bir əlaqədə bulunmamağı təhti-qərara almışdı. Eyni zamanda komitanın müəvvic-i-əfkəri [fikirlərini yayan, nəşr orqanı] olan "Yedinaya Rossiya" qəzetəsi bir baş məqalə yazaraq təklif etmişdi ki, Slav-Rus Cəmiyyəti kimlərdən təşəkkül etdiyi, başlıqları kimlər olduğu, kimin adından və nə kimi bir proqramla Azərbaycan Parlamanına iştirak etdiyini xəbər versin. Buna cavabən Rus-Slav Cəmiyyəti rusca "Azərbaycan" qəzetəsinə "Bizim cavabımız" ünvanlı bir məktub göndərərək iki təşkilatın münasibətini təsvir bədində [təsvir etdikdən sonra] yazır ki:

"Qafqaziya Rus-Slav Cəmiyyəti, rus ziyallığının ən ağır günlər keçirdiyi bir zamanda, Tiflisdə təassüs edilmişdir [qurulmuşdur]. Rus-Slav camaatını müttəhidən [birgə] milli, elmi, mədəni, xeyriyyə və maarif işlərində çalışmaqda birləşdirərkən qəsdlə çalışırlar, bu cəmiyyət sonraları Tiflisdə vücudə gəlmiş şərait altında işləməyi əlverişli görmədiyindən və Azərbaycan məhəllinin [dairelərinin] rus mədəniyyəti və rus ziyallılarına hüsn-təvaccühünü bildiyindən, Bakıya köçməyi müvafiq görmüşdür. Bakıda fəaliyyətini edənə sənaye məktəbi açmaq hazırlığından başlayaraq, Azərbaycanda hətta ali məktəb açmaq xəyalında olmuşdur. Şura bilirdi ki, bundan sonra ruslar Bakıda ancaq mədəniyyətlə güclü ola bilər və bu yolla bütün Qafqaziya millətləri ilə Rusiyanı birləşdirə bilərlər. Noyabrın axırlarında Suraya məlum olmuşdur ki, təsadüfi adamlar tərəfindən seçilmiş və Azərbaycan rusları tərəfindən danışmağa əsla haqqı olmayan Milli Komitə, məmləkətin müsəlmanları ilə birgə işləməyi mümkün bilməmişdir və məhəlli quvayi-təşriyyə [qanunverici orqan] təsisini vaxtsız görərək Parlamanə nümayəndə göndərmək istəməmişdir. Bu surətlə rus əhalisinin kəndi mənafeyini müdafiə imkanından məhrum etmiş və iki millət arasında etimadsızlıq və anlaşılmazlıq həsuluna bais olur. Bu qərardad xüsusən bizə onun üçün nəğəhəni [vaxtsız, yersiz] göründü ki, Rus Milli Komitəsi 4 Rus Hökumətinin qəbul və təsdiqi nəqəyyə-nəzarəti müdafiə etdiyi halda, özü qarar vermişdir ki, həmin Məclisi-Müəssisənin Rusiyanı qəddə [federativ] xalq cümhuriyyəti elan etməsi haqqında qərarına zidd gətsinlər. Şura burasını da anlaya bilmir ki, Rus Milli Komitəsi Bakıda hökuməti nə surətlə təşkil etmək təsəvvüründədir. Çünki Qafqaziya hökumətinə ancaq Ümumi-Rusiya Hökuməti tərəfindən vəkil edilmiş müəssisəyə məxsus olmalı olduğu haqqında qəbul etdiyi əsas, həyata bilmərrə [qətiyyət] təbiiq edilməz. Qafqaziyaqdan bilmərrə ayrı düşmüş, onunla heç bir əlaqəsi olmayan Ufa Hökuməti, Qafqaziya böylə bir müəssisə təsis və onu davam etdirə bilməz.

Bundan əlavə, Müttəfiqlər Rusiyaya varid olarkən [gələrkən], kiçik millətlərin müqəddəratı haqqında elan etdikləri əsasları Rus Milli Komitəsinin danması da biz bilmərrə əsla düşməyiriz. Biz ancaq bir şey anlarız ki, Rus Milli Komitəsi hər məmləkətin məhəlli [yerli] əhalisi nümayəndələrindən mürəkkəb məhəlli hökumət təşkilinə razı olmayacağı və hökumət təşkilini Ümumi-rusiya Ufa Hökuməti tapşırıraq, Müttəfiqlərin elam etdikləri [bildirdikləri] əsaslara riğməm, müsəlmanlar haqqında bərisməz bir vəziyyət alır. Bu da Milli Komitə başçılarınin hakimiyyət fikrindən nəşət edir [meydana gəlir].

Sonraları komitə öz qərarına əsasa zidd olaraq Parlamanə gətirməsini səbəbini böylə göstərmək istəmişdir ki, guya Parlaman, əhalinin fikrini bəyan edən müəssil [təmsilçi] deyildir. Parlaman, dürüst seçki ilə davət edilməmişdir. Burasına etiraz etməklə bərabər, Komitədən soruşuruq: Bu Komitə özü rus əhalisinin müəvvic-i-əfkərdəmi, ya vəziyyəti bəyan edirmi və Azərbaycan Parlamanında rusların iştirak edib-etməmələri kimi mühüm və əsasi məsələnin həllində bütün ruslar namından danışmağa mənavi ixtiyarı varmı?

Milli Komitə rəisləri qoruxurlar ki, Azərbaycan Parlamanına daxil olmaqla Azərbaycan Cümhuriyyətinə mədəhiyyə oxuyar, yaxud Azərbaycanın haqqı-hakimiyyətinə malik bir cümhuriyyət olduğunu təsdiq etmiş olurlar. Onlar bilməyirlərmi ki, Komitənin nümayəndələri Parlamanə daxil olduqda səssiz üzv kimi deyil, bəlkə lazım olan yerlərində sözlərini deyib də, hətta istəsə Parlamanədən çıxıb qədə bilər? Onlar bilməyirlərmi ki, Azərbaycan müqəddəratını Rus Milli Komitəsinin Bakı üzvü deyil, bəlkə başqaları həll etməyə qadir ola bilərlər? Təaccübüdür ki, "Azərbaycan dövləti" kəlməsindən qorxan "vətəncilər" bununla belə məhkəmələrdə bütün işlərini Azərbaycan Hökuməti namından [adından] aparıb, Azərbaycan Hökumətinin mövcudiyətini filhaqqə [haqqıqatda, gerçəklikdə] təsdiq və etiraf etmiş olurlar. Əcəba bir mavəcibdən ötrü mü bu işə mübaşir olurlar [bu işlə məşğul olurlar]? Komitanın bir çox üzvləri Azərbaycan Hökuməti dairələrində müxtəlif qulluqlara daxil olaraq öz məişətlərini təmin edirlər. Bütün rus əhalisi namından Parlamanə boykot edən Komitə əzası [üzvləri] onu bilirlərmi ki, böylə hərəkətlə Azərbaycan Hökumət qulluğunda olan ruslar ağır bir hal qarşıyanda buraxırlar? Bundan sonra Azərbaycan Hökuməti bunlara nə nəzərlə baxacaqdır? Əlbəttə ki, Hökumət bunlara itimən [inam] bağlaya bilməyəcəkdir.

Bütün yuxarıda yazdıqlarımızı nəzəri-etibara alaraqq Slav-Rus Komitəsi böylə qərara gəlmiş ki, Parlamanə boykot etdikdə ruslarla müsəlmanlar miyanında [arasında] dərin, müdhiş və keçilməz bir uçurum əmələ gələcək ki, Cəmiyyətin mədəni və maarif məqsədlərinə böyük zərərək endirəcəkdir. Bundan dolayı Slav və Rus Milli Komitəsinin hərəkətinə barəks [əksinə] olaraq Müttəfiqlərin səlahəddi [razılığ] ilə Parlamanə gətirməyi qət etdi. Nümayəndələrimiz Parlamanə Cəmiyyət əzasının [üzvlərinin] mənafeyini müdafiə ilə bərabər, əsas olaraq işbu şüarı qəbul etmişdir: "Vahid və bütün Azərbaycanın qardaşları dostluğu." İşbu şüar və əsas, Cəmiyyətinin deklarasiyasında dərc edilmişdir ki, Parlamanə elam edəcəkdir.

Qafqaziyaqdaki Slav-Rus Cəmiyyəti Şurası 8 kanuni-əvvəl 1918 sənə"

BAKİ NEFT TİCARƏTİ VƏ ONUN MÜXTƏSƏRCƏ TARİXİ

III

"Bərdəranı-Nobel şirkəti" təsis olunar-olunmaz öylə ciddiyyətlə işə girişir ki, az bir müddətdə sairələri yarı yolda qoyub keçir. Bu gün şirkətin əlinə: 1) Balaxanı, Bibiheybat, Ramani, Sabuncu, Maykop, Çələkən və sairələrə neft yərləri və mədənlər, 2) Bakı ətrafında bir çox zavodlar; 3) Rusiya şəhərlərinin bir çoxunda sklad və anbarları; 4)

Türk və İslamliğa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıldıq.

Dərc olunmayan övraq iada edilməz.

Dərc edilən məqalətin mükafatını idarə təyin edir.

Abunə şəraiti:

Yanvarın birində Bakı üçün 24, başqa şəhərlərə 35 rublədir. Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir.

Elan fiat: sətiri 3 rublə. Karratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

1883-cü ildə Bakı ilə Batum arasında Zaqafqaz dəmiryolu çəkməklə Bakı nefti üçün Qara dəniz vasitəsilə xarici məmləkətlərə böyük-böyük yollar açılır. Həmin ildə "Nobel" şirkətinin birdən sərməyəsində 5 milyon əlavə etməsi bu təzə yollardan istifadə etməyə başladır.

1883-cü ildə Bakı ilə Batum arasında Zaqafqaz dəmiryolu çəkməklə Bakı nefti üçün Qara dəniz vasitəsilə xarici məmləkətlərə böyük-böyük yollar açılır. Həmin ildə "Nobel" şirkətinin birdən sərməyəsində 5 milyon əlavə etməsi bu təzə yollardan istifadə etməyə başladır.

İşbu dəmiryolları çəkməyi Palaşkovski ilə Bunqə adlı iki dənə rus mühəndisləri "Nobel" şirkətinə tapıldan xalis bir rus şirkəti düzəltmək həvəsində düşürlər. Amma ifadəyə, bunların da say və kuşılırlı [çalışmaları] hədəfə gedir. Bunların düzəltməyi "Benito" şirkətinə rus sərməyədarları qabaqki kimi yaxın durmayıb, aksiyalarını da almıyrlar. Nəticəsi də bu olur ki, axırda firəng "Rotşild xanası [ailəsi]" rus mühəndislərinin aksiyalarını tamamilə alıb, 83-cü ildə də "Kaspi-Cernomor Ticarət Cəmiyyəti" adı ilə yeni bir şirkət düzəldir.

Nobelərlə rəqabətə qalxmış Rotşild xanası, Bakı nefti dairəsində böyük işlər görməyə müvəffəq olmuşdur. O vaxta qədər pul yoxsuzluğundan üsrət [çətinlik] çəkməkdə olan Bakı zavodlarına 6 prosentlə (6%) iki milyon pul buraxıb onları özünə cəlb etmiş. Bu dərsədə az faizli borc görməmiş zavodçular da ittihad yapıb [birləşərək] zavodlardan hasil olan cəvhari tamamilə yeni şirkətə satmalı idilər. Zətan borc mövibincə [borc müvafiqinə əsasən] sairələrə satmağa da ixtiyarları yox idi.

İştə "Kaspi-Cernomor" cəmiyyətinin məharəti ki, neft və aq neft ticarətini xaricən tamamilə əl almışdır. İmdi həmin şirkətin təsərrüfündə [ixtiyarında, istifadəsində] var: Balaxanı, Sabuncu, Ramani, Suraxanı və Bibiheybat yerlərində neft mədənləri; Keşlədə aq neft və yağ zavodları; İstanbula yeddə dənə mədəni bəjarları; Rusiyanın mühüm şəhərlərində anbarlar; Batum işkəlesində hədsiz ticarət gəmiləri – ki bunların vasitəsilə nefti və onun məhsulətini [neft məhsullarını] kürrəyi-ərzən un uzaq nöqtələrində, əzəncümlə [o cümlədən] Almaniya, İngiltərə, Firanğıstan, İspaniya, İtaliya, Avstriya, Çin və Hindistana qədər yeridib fəruş edirlər [satırlar].

Buraya qədər zikr etdiyimiz şirkətlərin hamısı – necə ki məlum oldu – ancaq əcnəbilər sərməyəsi ilə yaşayırlar. Rus dövlət banklarında qızıl pul aşb-dəşdiyi bir zaman yəna rəislərin gəzləri xarici pullarında idi. Böylə ki, sabiq Malıyyə vəzir [nazir] Vitte demişdir: "Əcnəbi pullarının vətənə axıb dolmasına ciddi-cəhd etmək lazımdır. Zira "Protaksiyonizm"dən* əzad olmaq, ancaq əcnəbi sərməyələri ilə mümkündür. Rus məmləkətlərində rəislərimiz əcnəbi pullarını dörd gözle gözlədikləri zaman, Amerika rəisləri bunun əksinə olaraq, ümdə vətən sərməyəsində əhəmiyyət artırır. Böylə ki 1870-ci ildə düzəlməmiş bir neft kompaniyası 99-cu ildə təza aksiyaları ancaq amerikalıların arasında paylamaqla bu kompaniyanı əcnəbilər çəngəldən [çaynğından] çəkiş qurtardı. Bu gün həmin kompaniyanın ətrafında iş görənərlər ən çoxu amerikalılardır!

1898-ci ildən başlayaraq İngiltərə sərməyədarları rus neft işlərinə artıq diqqət yetirməyə başlayırlar. Bunların üç dəna təza şirkətləri ələrləndə 33 milyon sərməyə ilə bir çox neft mədənləri almağa girişirlər. Əzəncümlə Dağıyev, Arakelov, Budaqovlar və Adamovların mədənlərini də bunlar almışlardır.

Rus-Yapon müharibəsindən sonra neft işlərində ağır bir böhran əmələ gəlir. Ona görə İngilislər daha artıq pul buraxmaq istəməyib, bir müddət sükut edirlər. Bu halda, əlavə sərməyədarları bir qədər cürətlənirlər. 1910-cu ildə bir çox Yevropa hökumətləri paroxodlarda dəx kömür əvəzinə neft yandırmağı qərara alırlar ki, həmin qərardə Bakı böhranını aralıqdan götürür. Böhran zəil olduqdan [aradan qalxdıqdan] sonra, İngilislər daha artıq bir şövqlə işə girişirlər və 13-cü ildə 50-yə qədər neft ticarəti düzəldirlər. Böylə ki, bundan sonra London şəhəri neft işlərinin mərkəzi kəsilib gedir. Burada Bakı tacirlərindən Mantaşev, Qukasov və [Stepan] Lianozovların say və ehtimamı ilə "Oil"* adlı bir "şirkətlər ittifaqı" (трест) yəpilir. İşlərin sürəti və tərəqqisi xətinə Rusiyanın ən zəngin banklarından yeddisini, "Vostocnoye uçəstvo" ilə bir də "Qafqaz-Merkuri" idarələrini bu ittifaqa cəlb edirlər. Odur ki, "Oil" ittifaqı az bir müddətdə bir çox yer və mədənlərdən əlavə, Bakıda mövcud şirkətlərin külli aksiyalarını dərdəst edir [ələ keçirir].

Bu halda "Oil" ətrafına cəmləşmiş cəmiyyətlər və şirkətlər bu əşyada zikr olunanlardan ibarətdir:

- Mantaşev və oğlu şirkətləri;
- Naftalan cəmiyyəti;
- Moskva-Qafqaz cəmiyyəti;
- Lianozov, Mansvetov və Malikov cəmiyyətləri;
- Ter-Akopov və Kolesnikov cəmiyyətləri;</

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 11 dekabr (Çərşənbə günü) tarixli 62-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

“Erkəklə qadın sağ və sol əl kimidir. Əllərimiz eyni işi görməklə mükaləfdir. Yalnız birini fəzlə [çox, artıq] qullanmaq etiyadı [vərdişi] onu digərindən bacarıqlı etmiş” dediyi halda, bir gün ibadət əsnasında “Yarəbbi, mənə hürri yaratdığına və qadın olaraq dünyaya gətirmədiyinə həmdüsanə [şükür] edirəm” demişdir. Aradan bunca əsrlər keçdi. Mədəniyyət dərəcəyi-kamalı buldu. Qulubələrdə yaşayan köylü qadınlardan saraylarda səltənət sürən sultanlara qədər sorulsa, qadın yaradıldığına nadim [peşman] olmayanlar az deyildir. Əqvamivəhşiyəddə [vahşi qövmələrdə] qadın, bədənən erkəkdən daha qüvvətsiz olduğundan, qocasının [ərinin] hər əmrinə müti bir asir kimidir. Miləli-mütəməddində [mədəni millətlərdə] isə erkəyin fikir sahəsindəki təfəvvüdü [üstünlüyü], qadını yəna binnisbə [nisbətən] dun [aşağı] mövqedə buraxmışdır. Zamanın nisvanını [qadınlarını] bəyanməyən Mirabə: “Qadınların heç bir qiyməti yoxdur. Çünki onlar bizim əsərimizdir.” demiş.

Filhaqiqə [haqiqətən], cinsilətifə isnad edilən məsəviyivəxlaqiyyənin [əxlaqi qüsurların] əsl fəilləri [bəiskarları] biziz. Qadın məğrurmu, hərcəyiməşrəbmi [yüngül xarakterlimi], qısqancmı, yalançımi? Nə istərsəniz söyləyiniz, onu o hala qoyan həp erkəkləridir. Onu seversək, yüksəldək, yüksəldək üluhiyyət [ilahlıq] mərtəbəsinə çıxaraq, qarşısında təəbbüd [ibadət] edəriz. Sonra bir gün üz çevirər, təlin edəriz [lənətləyərlik]. İstəriz ki, o bütün varlığı ilə yalnız bizim olsun, hər şeyi bizə versin. O qadər ki, surata [görünüşdə] sultan, fəqət mə'nən yəna bizə asir olsun. Onları iğfal [aldatmaq] üçün yüz min yəmin edəriz. Gözəlliklərin mübaliğə ilə mədh edəriz. Mərhamətlərini cəlb üçün intiharlara təəsədi [təşəbbüs] edəriz. Məqsədə vüsul [çatmaq] üçün hər şəkə girəriz. Xülasə, put [büt] yapar, tapar; həvəsimiz keçincə qırar, atarız.

Xilqəti-Adəmdən [Adəmin yaradılışından] bəri qadınların leh və əyləhələrində söylənən səylər bir araya toplansa, çox qərib[ə] bir əsər vücudə gələrdi. Qadınlar bizlər üçün ya məbuddur [ibadət obyektli], ya malun [lənətlənməli]. Halbuki o nə rəhmətdir, nə şeytan! Bizim kimi fəzilətləri və qüsurları olan bir insandır. Yalnız fəzilət və qüsurları bizimkilerin mahiyyətində deyildir.

Milton, həzrəti-Adam lisanından şu sözləri söylədir: “Dön, geri dön mənim gözəl, Həvəcəyim! Kimdən qaçırsan? Bilirmisən, ictinab etdiyün [çəkiniyün] Adəmin əti və kəmiklərinsən? Daima bərabər bulunmaqlığımız üçündür ki, qəlbimə ən yaxın olan bir kəmikdən xələq olundun. Ey ruhumun yarısi, gəl, səni arayıram! Nisfi-digərin [o biri yarıni] səni istəyir, gəl!”

Miltonun bu sözlərinin doğru olması və həzrəti-Adəmin təmənnəsinin hüsul bulması üçün qadın ciddən erkəyin nisfi [yarısı] olmalıdır. Bizi bütün bugünkü haqsızlıqlara sövq edən, ruhumuzda mündəmic [cəmlə] xudkamlıqdır [altruiste]. Qadın isə xilqətdən digərəkəmdir [eqoisme]. Onun səciyyəsinə hökməran olan, hübbi-qeyridir [başqalarına məhəbbətdir]. Erkək ailəsinə və çocuqlarına sevar, fəqət əvvələ kəndini düşünər və ailəsi əfradını [fərdlərini] kəndi mal və mülkü kimi qiyas edər [qiymətləndirir]. Qadın isə əvvələ başqalarını düşünər. Həyatın hər səhfəsində [mərhələsində] bunu görüb təhqiq edə biləriz. Süfrədə yeməyi tövzi edən [paylayan] validə [ana] isə mütləq əvvələ hər kəsə bəyəndiyini və istədiyini verər və artanı kəndi alar. Hətta çox dəfə sayad [ağar] yemək az isə, istəhası olmadığını bahana edərək, kəndi yeməkdən vaz keçər. Bunu erkək yapmaz və yapammaz. Erkək üçün həyatda qayə, məsud olmaqdır. Qadında isə məsud etməkdir.

İştə qadın xilqətin müdafiəsi üçün uğraşan və onun ailədə, məktəbdə, məmuriyyətdə və ictimai həyatda haqqi-vəzifəsini müdafiə edən ən məşhur adamların yanında sevdikləri bir qadın kimsələrə “feminist” deyirlər. Avropada və Amerikada bu cərəyanın başında pək mühüm qadın və erkək simaları vardır. Bu cərəyan, bixəssə [xüsusilə] İsveçdə pək calibi-nəzərdir [diqqəti cəlb etməkdədir]. Feminizmin orada milli və mövzə [yerli] bir mahiyyəti vardır. Buna ayrı bir məqalə təxsis etmək [ayırmaq] istəriz.

Avropada feministlərin nöqtəyi-nəzərləri başqa-başqadır. Məsəvəti-mütlaqə [mütlaq bərabərlik] tərəfdarları, qadınlar da erkəklər kimi eyni hüquq və eyni imtiyazlara malik olmalıdır, deyirlər. Emil Faqə də bu fikrə tərəfdardır və deyir ki:

“Sivil [mülki] məmuriyyətlərin kəffəsinə [hamısına] girə bilmək haqqı qadınlara veriləməlidir. Bu xüsusda mühafizəkarların etirazları pək nəbacədir [yersizdir]. Deyirlər ki, qadın erkək işi görəcək qədər fikrən yüksəlməmişdir. Ələ! O halda nədən çəkinirsiniz? Buraxınız dərdəhdə etsinlər [öhdələrinə alsınlar]. Sonra kəndiləri məhcub olar [utanar]. Bu, tibqi təl qollu bir adama, sənə dirəyə çıxmaq məm-nudur [yasaqdır], demək kimi bir şey. Çıxmaqmi istəyir? Buyur çıx, deməli. Əgər xilqət, kəndisini o qabiliyyətdən məhrum etmişsə, artıq onu bir də qanunla təqyida [bağlamağa, mane olmağa] qalxışmaq güllünc olmazmı? Təbib, həykəltərəs, mühəndis, avukat [vəkil] olmaq arzusı izhar edən bir qadına, xeyr, bu məsləklər erkəklərə məxsusdur, siz tikiş tikəcəksiniz, nəxiş işləyəcəksiniz, yemək bişirməyi öyrənəcəksiniz, çünki qadınınsız, demək bir haqsızlıqdır. Bunu əmr etmək, onların hüququna təcəvüz etməkdən başqa bir şey deyildir. Qadına, sən şunu yapacağınsın, bunu yapmayacağınsın, deyə əmr edilməz. Ona haqiqi ehtiyacının nə olduğu təlim və tələjn edilər.”

Feministlərin bir qismi də söylə düşüncə:

“Denir ki, qadın əsir vəziyyətdədir; erkəklərə bəxş edilən haqq və imtiyazları eynən ona da verəlin; onu bizimlə müsavı dərəcəyə çıxaralım və məsud edəlim! Məsələni böylə düşünmək yanlışdır. Çünki bizim malik olduğumuz haqq və imtiyazları qadına verərsək, əcəba bizim tabe olduğumuz vəzəfi-ictimaiyyəni [ictimai vəzifələrini] yapa biləcəkmidir? Xeyr. O halda heç vaxt erkəklə müsavı olmayacağı və erkəyə bənzəməyəcəkdir. Qadının rıfahi-hal və səadəti erkəyə müsavı olmasında deyildir və eyi bilməlidir ki, bu müsəvat, mütləqə kəndilərin məsəd etmək söylə dursun, bədbəxt edər. Qadınlar ancaq kəndi haqları təmniyyəti zaman bəxtiyər ola biləcəkləridir. Qadın kəndi istedad və qabiliyyəti dərəcəsinə bədənən, fikrən, ruhan təna'üm [qidalanır] və inkişaf etməlidir və bu üç nöqtəyi-nəzərdən təkamül etdiyi [kamilləşdiyi] gün, haqqını istirdədə [almağa] müvəffəq olacaqdır. Bunun üçün nə yeni qanunlara, nə də itxilləllərə lüzüm vardır.

Erkəkləşən qadın, qadınlaşan erkək kimi bədbəxtdir. Qadın; fütündə [ləmdə], ədəbiyyatda, sanəyədə varlığını göstərməlidir. Fəqət, onun əsl vəzifəsi yuvadadır. Qadın hər şeydən əvvəl anadır, mürrəbiyyətdir [tərbiyəçidir], müəllimləridir. Qadın lisanından sadir olan hər kəlməyi-tədris, bir səfəti-madərənə [ana səfəti] şəkli alır. Binaileyh [ona görə], qadına veriləcək ilk haqq, ilk imtiyaz izdivacda və ailədə olmalıdır. Fəqət qərib[ə]dir ki, feminizim bu gün izdivacə qarşı adətə bir düşmən vəziyyətindədir. Bunu idarə edən mütəfəkkir qadınlar istəyirlər ki, qadının səxiyyəti olsun, iradəsinə sahib, istiqlalyyətinə hakim olsun. Qadın erkəyin məzəlinə [icazəsinə təbə] olan vəziyyətdən qurtulsun. Fəzlə sūs [bəzək], fəzlə tualet [kosmetik] yapmasın; xəfifməşrəblik [yüngül təbiətlik], işvəbazlıq, şuxluq, erkəklərə xoş görünməli kimi əsrlərdən bəri kökləşən etiyədləri [vərdişləri] söküüb atsın. Ciddi və məhsuldar məsəidə [işdə] bulunsun. İcəbində erkəklərə məhtac olmadan keçinə biləcək bir sanət əldə etsin. Rastgələ [təsədüfi] bir izdivacə həməm müvəfiqət [razılıq] etməsin. Şəxsiyyətlərini böylə tərbiyə edən qadınların mükəmməl zövçə və əmsalsız validə [ana] ola bilmələri varidi-xatir ikən [mülahizə edilərkən], bu qədər durandıq [gələcəyi fikirləşən] və müşkülpeşənd olmaları izdivac sahəsini daraldır. Bu müstəğni [ehtiyacsız] qadınlar qoca [ar] bəyənməyir. Fəqət əmin olmalıdır ki, bu cərəyan iləri get-

dikcə qadınların vüqarı yüksələcək, izdivaclar qaşla-gözlə deyil fikirlə, ruhla yapılacaq və evlənmək istəyən gənclər: “Mən öylə bir rəfiqeyi-həyat [həyat yoldaşı] istərəm ki, mənə ehtiyacı olmasın və mənə bəyəndiyi, təqdir etdiyi üçün mənə vərmiş; mənimlə fikir və ruh arxədəsi olsun və məndən məmnun olmasdığı gün tərk edib getsin.” İştə ailədə tanınması icab edən haqq budur.

“Sabah”
Salim Sirri

İDEAL

Ağlayor ixtiyar ərəb qadını,
Oğlu bəstərdə müxtəribə yatiyor.
- Gedəlim, dur, təvəfi-Kəbə üçün,
İştə axşamladı, günəşə bətiyor.
- Anna, mən xəstəyəm, bilirsən sən,
İnləyir ruhum, ağlamaq karım.
Anlamam, heç şey anlamam, yalnız
Bir gözəl eşqinə giriftarım.
- Gedəlim, qalx, təvəfi-Kəbə üçün,
Bax, nasil sövq ilə yürür hüccac.
Cümlə dərdlər səfəsi Zəməzəmdir,
Sənə etsə edər fəqət o əlac.
Varalım sidiq ilə öpüb Həcəri,
Boşla könlündəki qəmi, kədəri.

- Anna, qarşında məhv olur ələm,
Yənə, bax, sevdimi mücəssəm olur.
Onu qeyb eylərsən ağar bir dam.
Yediyim zəhr, içdiyimi səm olur,
Anna, bax, bax, nasil gözlə qızdır,
Sən səfəqdən yaranma nürüdir
Zöhrədir, o işiqli yıldırdır,
O mələkdir və ya ki huridir.
Anna, bir bax, nasil gözlə gülüyor,
Açılır gül kimi onun dodağı.
Nə qədər süxur desəm layıq,
Qönçələrlə mühat gül budadıq.

Hələ bax, bax da seyr et andamın,
Sübhəsiç, növ-süküftə zənbəqdər.
Nəyə təşbehil var onun əcəba?
O pəridir, o hüsnü-mütlaqdir,
Anna, bir bax, nasil gözlə duruyor,
Nə qədər asimanidir nəzəri
.....
Ah, lütf et, uzaqlaşılıb getmə!
Məni torpaq sanıb da qəhr etmə!
Annəm! Eyvah, uzaqlaşılıb gediyor,
O səfəqlər qaraldı da soluyor,
Uçuyor işte aşınayı-xəyal,
O haqiqət dönüb xəyal oluyor.
Buraxın, mən dəxi uçub gedəyim.
Bax, nasil od tutub yanır sənəm,
Yandırılır bu od qanadlarımlı,
Qalxa bilməmə ki, xəstəyəm, annəm!
- Bu nə dəhşətli hal, aman, oğlum!
Əcəba gildiribmidir, eyvah?!
Bir qədər ağlayıb dua etsəm,
Bir səfa versə bəlkə Beytullah –
Necə kim, oğlunun susuzluğunu
Görək ağlamış idi Həcər,
Axmağa başlayıb o dəm Zəməzəm
Çağlamışdı o cuyi-qüdrət-əsər.
Öylə suzişli ağlayırdı qadın
Xəstə, yanğıın görüncə övlədin.
.....

.....
- Anna, bax, bax təcəssüm etdi yənə,
Yənə görsəndi qanlı gözilərini.
Ah, insafsız uzaqlaşma,
Bir qulaq ver də bən sözlərimə.
- Kimdir oğlum o?
- Qayeyi-amal.
- Adı yoxdurmu, söylə bir.
- İdeal!

Bakı

Əli Yusif (Rai)

QARA DƏNİZDƏ

Qara dənizdə həyat adı hal kəsb etməkdədir. Bütün Qara dəniz səvahilli [sahilləri] boyu Ukraynanın sarı-göy rəng bayrağı təməvvüc etməkdədir [dalğalanmaqdadır]. Odeessadan rahətcasına Potiya getmək mümkündür. Fəqət təşrinı-saninin [noyabrın] 10-dan etibarən üç həftə davam edən fırtına məsələni bir qədər çətinləşdirmişdir. Sonralar yənə adət üzrə Odeessadan birbaşa Gürcüstan limanlarına-dək səyri-səfain [gəmi hərəkəti] başlandı. Qafqaziyallıların böyük ehtiyacları olan mallar Odessa bazarında çox-çoxdur. Buradan Gürcüstana kartof, duz, sabun, albisa, cizmə (çəkmə) və qeyri aparılır. Odessa tacirləri qafqaziyallılardan ziyadəsincə razıdırlar: danışıqsız istədiyi qiyməti verirlər. Odessa bazarında ən yaxşı cizməni 350-400 rubləyədək almaq mümkündür. Bütün anbarlar mal ilə məmludur [doludur]. Həyat adı bir halddır. İstiqraz müəssisələri fəaliyyətlərində davam edirlər. Səyriyallıların almanlar əvəz etmişlər. Avstriyalılar dövlət əmvalını [mallarını] bazarlarda satmaqla məşğul olmuşlar. 5 rubləyə at araba almaq mümkündür. Almanlar, ingilis-firənglərə Odessada qalmalıdırlar. Odessada alman qoşunları şurası yoxdur.

Çörək kartoçka [ilə] deyil, açıq satışla satılır. Ən yaxşı ağ çörəyin girvankəsi 2 rublə 20 qəpikdir. Peynirin girvankəsi 6 rublə, qənd isə kartoçka ilə 3 rublədən, kartoçkasız 6 rublədir. Dərəndə açılmışdır. Ən yaxın zamanda Qara dənizdə Avropa tüccarını [tacirləri] görəcəyiz. İstanbulla əlaqə çoxdan başlanmışdır. İstanbula 2 gecə-gündüzə getmək olar. Xərc isə 2-ci sinif 160 rublə, 3-cü sinif 102 rublədir. İstanbula İrənin qiyməti 9 rublə 50 qəpik. Nikolay parası, Kerenski parasının 20 və 40 rubləlikləri qəbul edilməyir. İri put qəbul edilir.

İstanbul, Odessa və Ukraynadan ucuzluqdur. Xüsusən, bəzzaziyə mali [parça, arşın mali] çox-çoxdur. Mütəfiqlər donanması hamı limanları gəzməmişlər. Biz onları Novorossiyskdə təşrinı-saninin 28-də gördük. Buradakı bir Fransa zirehlişi, bir neçə də İngiltərə minanosları idi. İşbu zirehliyə Fransa Hökuməti nümayəndəsi Esler gəlmişdi.

Bizim vəpər, zirehlinin qarşısından keçdi. Bahriyyun [matroslar] bizi, biz bahriyyunu alqışladıq.

FƏHLƏ SƏSİ

Dünən bir nəfər fəhlə yoldaşına rast gəlib halını xeyli pərişan gördüm. Səbəbin soruşduqda “Znamya truda” qəzetasının 145-ci nömrəsini mənə uzadıb “Azərbaycan Parlamentosunda iştirak etməkdən saqınmaq” sərəlvəhali məqaləni göstərdi. Məqaləni oxuduqda mən də xeyli mütəəssir oldum. Çünki bu qərardad kadetlər firqələri tərəfindən yazılmış və qərarlanmış olsaydı bu qədər mövcubi-təsir [təsiri] olmazdı. Çünki bu firqələrin məsləkləri məlumdur. “Vahid Rusiya” dövləti təşkil etmək xəyalındadırlar və buna görə də bizim cavən dövlətimizi tanımayıb və Məclislinə aralarından üzv də seçməyir.

Halbuki məqalə “Fəhlələr İttifaqları Şurası” üzvləri tərəfindən yazıldığına binaən [görə], bu qədər sui-təsir etdi [mənfəi təsir göstərdi]. Çünki bunlar “hamı millətlər birdir” deyə danışmaqdadır. Böylə danışmasaydırlar, yazdıqları məqalə insana ağır gəlmişdir. Bəhanə tutulan şeylərin birisi budur: “Azərbaycan Milli Komitəsinin və dövlətinin məqsədi Rusiyadan bilkülliyyə [tamamilə] ayrılmaqdır. Bu da siyasət və məişət cəhətcə Rusiyadan ayrılmaq bir parçadır. Hansı ki, cəngəlluc [müharibə tərəfdarlığı] olub, bila-fərqi-milləti-məzhəb [millət və məzhəb fərqi olmaksızın] fəhlələr məişətinə müğayirdir [ziddir].”

Bunların bu sözündən anlaşılan budur ki, gərək hər cür olsa Azərbaycan türkləri dövlət təşkil edib Rusiyadan ayrılmaaydı və nə tövr hərc-mərclik bu yerlərdə vəqə olsaydı da davam edəydilər [dözəydilər] və heç də danışmayaydılar. Mən bilməyirəm bu cənablar ki, beynəlmilləliyyəti adını dəyişdirib, Azərbaycanca olan qarqaşılıq və nizamsızlıqlar kifayət etməyib, yənə bu faqir-füqəran təzəddən hərc-mərclik balasına salmaq istəyirlərmi? Yox, daxi bəsdir! Azərbaycan dövlətinin təşkilı və ya Məclisi-Məbusanın qurulması, fəhlə məişət və əhvalına nə zərər vərə bilər? Əvvəla, o vaxtdan ki, bizim dövlətimiz təşkil olunub və Azərbaycanı bolşevik və daş-naqların təzyiqindən xilas edib və bu səbəbə ümum vilayətdə əsayiş bərpa olunub, fəhlələrə hansı zülm və cəbr olunubdur və ikinci[sil], bir Məclisi-Məbusan ki, hələ fəhlə bərasində bir qanun təhti-qərar almamış, necə bunların məişət və əhvalına müğayir [zidd] bir iş edə bilər?

Mənim əsl məqsədim bunlara cavab yazmaqdan odur ki, əslində millətçi olub beynəlmilləliyyəti maskasını taxanların (bu halda nə olduqları məlum olanların) işlətdikləri murdar “protest və boykot” sözlərinə heç bir məsələm fəhləsi şərikinə salmayıb və olmaz da. Va ikinci[sil], cənablar, cəmi fəhlələr seçilmişləri ərindən böylə bir məqalə qəzetaya yazıb da qərəzi-səxiyyətlərini [şəxsi qərəzlərini] meydanə çıxarıb məsələm fəhlələrinin viddən və şərafinə toxunar və onların Fəhlələr İttifaqlarının Şurasından ayrılmağına və nifrətinə səbəb olar.

Bir nəfər fəhlə

BAKI XƏBƏRLƏRİ

* Srağagün səhər saat 11 radələrində Gürcüstan Cümhuriyyəti siyasi nümayəndəsi N. Kartsvadze cənabları Azərbaycan Parlamanı müavini-rəisi Həsən bəy Ağayev həzrətlərini Məclisi-Məbusan qışadı [açılışı] ilə şəxsən təbrik etmişdir.

* Maarif Nəzarəti Hökumətdən altı vaqon yarım kağız almaq üçün 700 min rublə para istəmişdir.

* Məsələm Cəmiyyəti-Xeyriyyəsi sədri İsmayıl bəy Xuramoviç Tiflisdən Bakıya varid olmuşdur [gəlməmişdir]. İşbu zat Tiflisdə Qaçqınlar şöbəsi tərəfindən açılmış dəriüeytəmin [yetimxananın] bağlanacağı ehtimalı bərasində məlumat alacaqdır.

* Kanuni-əvvəlin 10-dan etibarən təqsim [bölğü] məntəqələrindən, İngiltərə komandanlığı tərəfindən verilmiş düyü buraxılacaqdır. Adambaşı 1 girvankə olaraq 3 rublə 50 qəpikdən satılmalıdır. Baha qiymətə almamaq tövsiyə edilir.

* Srağagün Ərzəq şöbəsi naminə iki vaqon buğda, üç vaqon arpa alınmışdır.

* Şəhər Ərzəq şöbəsi məzənnə öyrənməkdən ötrü öz təqsim şöbəsi müdirini Petrovsk, Teymurxanşura, Çuxuryurda göndərmişdir.

* “Neft cövhəri satanlar kəsbkarlar ittifaqı” sədri Fətulla Zeynalov əhalidən rica edir ki, ittifaq əzasından neft cövhərini 12 rublə 50 qəpikdən bəha alsınlar. Nə cövhəri satanlar, cövhəri ittifaqın anbarından (1-ci paralelni soyaq, ev nömrə 46) 12 rubləyə alırlar.

ƏRZAQ İŞLƏRİ

* Tiflisə və Təzəşəhərə 10 min put neft cövhəri, 30 min put təza neft, 1000 put benzin və 5 min put bəzi neft cövhərlərini aparmaq və ərzəq şeyləri ilə mübadilə etmək üçün Ərzəq Nəzarətindən icazə-namə istəyirlər. Ərzəq Nəzarəti bu müraciətlərin mənfəətli olduğunu nəzərə alıb tezliklə sərəncam ediləməsi Ticarət və Sənayə Nəzarətinin mübədilə komissiyasına yazıb xəbər vermişdir.

* Azərbaycan mədiryolu (səbiq Zaqafqaz) ilə Bakıya ərzəq və mal gətiriləməsi Ərzəq Nəzarəti sərbəst elan etdiyinə baxmayaraq, istəyən naçalnikləri onları tuturlar. Odur ki, Ərzəq naziri bu barədə təkrəran Türük və Məabir [Nəqliyyat və Rabitə] naziri cənablarına yazıb, naçalniklərlə [in] yükləri mümaniətsiz [maneesiz] buraxmalarını xahiş edir.

* Azərbaycan (səbiq Zaqafqaz) mədiryolu ilə ərzəq və istasyonlar müdirləri vəsiqəsiz buraxılmı olduqlarını Ərzəq Nəzarəti onlara yazıb məlum etmişdir.

* Ərzəq Nəzarətinin verdiyi vəsiqələrlə Quba nahiyəsindən gətirilən ərzəqə, yerli hökumət məmurları mümaniət [maneaçilik] göstərməyib müavinət [kömək] göstərmələrini Ərzəq naziri yazıb Quba uyezd naçalnikinə xəbər verir.

* Bakıdan Zaqatal şəhərinə 54 put qənd, 15 put da çay, Zaqatal kooperativ cəmiyyəti ixtiyarına aparmaq üçün Məhəmməd Muradi Nurməhəmməd oğluna Ərzəq Nəzarəti vəsiqə verdi.

Laləyevin həbsi

Srağagün Lənkərəndan gəlmiş vaporda təhərrri [axtarış] polisi müdiri hüzurunda Stepan Lalayev 7 nəfər müsəlləh ermənilərlə həbs edilərək İngiltərə komandanlığına aparılmışdır.

GÜRCÜSTANDA

Daxiliyyə İşləri Nəzarəti katibi tərəfindən Tiflisdə nəşr olunan “Tifliski listok” qəzetasına böylə bir məktub yazılmışdır:

“Znamya truda” qəzetasının 3 kanunu-əvvəl tarixli nömrəsində “Horizon”dan iqtibasla “Məhəlli mətbuat nümayəndələri Daxiliyyə vəziri [naziri] nəzdində” ünvanlı xəbər dərc edilmişdir. Bu xəbər doğru yazılmadığından və bir çox haqiqətlər gizlədilmiş oldu-ğundan, bu təkzibin dərcini xahiş edirik.

Daxiliyyə naziri [N. V.] Rəmişvili mətbuat nümayəndələri ilə vəqə olan müşavirədə məzkur [deyilən] nümayəndələri Gürcüstan Cümhuriyyəti əleyhinə çıxıb, həmçinin millətlər arasında olan münasibətin kəskinləşməsinə bəis olan qəzetələr haqqında Gürcüstan Hökumətinin qətnaməsi ilə əşinə [tanış] etmişdir. Daxiliyyə naziri bu barədə azad mətbuat dairəsindən çıxan qəzetələri də bir-bir söyləmişdir. Daxiliyyə naziri “Qruziya” qəzetasının həmişəlik qapanıb çıxmayacağıni söyləmişdir. Nazir deməkdir ki, Gürcüstan Hökuməti millətlər arasında ki münasibətin kəskinləşməsinə imkan verməyəcəkdir. Hərgah “Qruziya” qəzetəsi öz köhnə yolu ilə getsə, davam etməyəcəkdir.

Bu da doğru deyildir ki, “Horizon” qəzetəsi müdiri Nazaretyan guya demişdir ki, mətbuatı təzyiq altına alan köhnə qüvvələrin zühur etdiyini hiss edir. Nazaretyan öz bəyanatında ancaq bunu demişdir ki, mətbuatın hökumət tərəfindən təzyiq altına alındığını görür. Buna cavab olaraq nazir demişdir ki, hərgah hökumət mətbuat azadlığını məhdud bir hala salmaq istəsaydı, bütün mətbuat nümayəndələrinin hamısını birdən dəvət etməzdi və keçmiş zamanın tədbirlərini ittiəz edərdi [hayata keçirərdi].

Daxiliyyə naziri axırda demişdir ki, mən özüm hökumətin daxili və xarici siyasətinin tənqidi tərəfdarıyam. Bizim cümhuriyyətimiz dairəsində mətbuat nə qədər azad və qəzetə nə qədər çox olsa, hökumət öz istiqlalyyətini bir o qədər asan surətdə mühafizə edə bilər. Siz bizim istiqlalyyətimizi etiraf etməyə [qəbul etməyə] bilirsiniz. Biz də həmçinin köhnə qanunları etiraf etməyib [qəbul etməyib] onlarla mübarizədə idik. Lakin mən sizə hökumətin qətnaməsini xəbər verirəm ki, Gürcüstan Cümhuriyyətinə qəbul etməyən qəzetələr bizim cümhuriyyətimiz dairəsində nəşr edilə bilməzlər. Çünki, heç bir hökumət buna imkan verə bilməz ki, onun istiqlalyyət əsasları əleyhinə açıqdan-açıq təzyiqt icra edilsin. İxtilaf çıxmasın deyə, mənim qəsdim sözləri xəbərdar etməkdir.

TEATRO VƏ MUSİQİ

Cümə günü rəbiüləvvəl ayının 9-unda (dekabrın 13-ündə) Azərbaycan Hökuməti Teatrında Hacıbəyli Qardaşları Müdiriyyəti tərəfindən müsələm sahəsində birinci dəfə olaraq “Qumarbaz” nam [adlı] təzə drama mövqeyi-tamamı qoyulacaqdır. Biletlər indidən teatrın kassasında satılmaqdadır.

Həkim Arşək Ayrəpetoviç Akopyans

Əsəbi və daxiliyyə naxoşluğuna mübtəla olanları axşam saat 3-dən 6-ya kimi qəbul etməyə başlamışdır.

Ünvan: Balaxanski caddədə nömrə 10, İstanislavski caddənin küncündən 3-üncü ev. Telefon 55-26.

Arvad dış həkimi Z. A. Sexter xanım

Dişlər ağırsız çıxarılır. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kanardan gələnlər üçün iş tezliklə görülür. Qiymətlər münasibdir.

Qəbul olunur 9-dan 2-ya və axşam 4-dən 7-ya kimi. Vorontsovski küçə, 14 nömrəli evdə, parədni qarıpandan.

215

Diş həkimi B. L. Levin

Dişlərə müalicə edir, doldurur, ağırsız çıxarır və qızıl və kaucuk üzərində süni diş qayırır. Tsitsyanovski caddə nömrə 7, Quberskinin küncündə.

Qəbul edir: 9-dan 2-ya kimi; 4-dən 7-ya kimi.

280

Doktor Samuil İzrailoviç Kopeliovıç

Daxili və əsəbi mərazə mübtəla olanların hər gün axşam saat 5-dən 8-ə kimi qəbul edir. “914” dəvasını [dərmanını] istemal edir [işlədir].

Vorontsovski caddədə nömrə 17, ikinci mərtəbə. Telefon 50-82 və 93.

282

Arvad dış həkimi**A. P. Matsiyevskaya**

Naxoşları qəbul edir. Nikolayevski caddədə ev nömrə 33, Kraslinikovun evi. Telefon nömrə 45-90.

Qəbul edir saat 10-dan 2-ya kimi, 5-dən 7-ya kimi.

283

Doktor**Hacı Fəthullah Ağəlizadə**

Böyüklərin və uşaqların daxili mərazlərinə müalicə edir. Xəstələri qəbul edir hər gün səhər saat 8-dən 10-ədək və axşam saat 4-dən 7-yədək Şamaxı küçəsində, 14 nömrəli evdə.

Keçmiş hərbi xunta etiraz aksiyalarından yararlanmağa çalışır

Hayastanda bir neçə gündür davam edən etiraz aksiyaları hələdəci mərhələyə qədər qoymaqdadır. Belə ki, son günlərdə baş nazir Nikol Paşinyanın Hayastanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıması ilə bağlı səsləndirdiyi fikirlər keçmiş hərbi xunta təmsilçilərini ayağa qaldırıb.

Bu fonda revanşist qüvvələr sülh müqaviləsinin imzalanması prosesinin baş tutmaması üçün mərkəzi niyyətlərini aşkar şəkildə nümayiş etdirirlər. Lakin buna əngəl olmaq üçün nə daxili, nə də xarici dost-təyə malik olmadıqlarını da çox yaxşı başa düşürlər. Etiraz aksiyalarından yararlanmağa çalışan və ölkədə nüfuzunu itirən keçmiş hərbi xunta nümayəndələrinin sərəmsizlərinə isə xalq heç önəm belə vermir.

İkinci Qarabağ müharibəsində ölənlər Jora Martirosyanın azad Qayane Akopyanın həbsdən azad edilməsi tələbi ilə İrəvanda hökumət binasının qarşısında oturma aksiyası davam edir. İştirakçılarından biri Vahid Saakyan deyib ki, gecələr soyuq olsa da, onlara qadın və hər hansı sığacaq qurmağa icazə verilməmişdir, aksiyanı dayandıрмаq niyyətində deyil. Onun sözlərinə görə, indiyədək növbəti hakimiyyətə nümayəndələri, heç ombudsman aparatının əməkdaşları da onlara müraciət etməyiblər. Saakyanın sözlərinə görə, həlak olan əsgərlərin valideynləri və yaxınları Akopyan azad olunana qədər Yerablur hərbi panteonunda oğullarının məzarlarını ziyarət etməyəçəklərini and içiblər. Hər birinin

anəsi ona baş çəkə bilmədiyi üçün bunu həmrəylik əlaməti kimi edirlər.

Aksiya iştirakçılarına Hayastanın sabiq liderlərindən dəstək gəlib. Məsələn, birinci prezident Levon Ter-Petrosyan müraciətində deyib ki, ölkəmizi daha acınacaqlı gələcək, partlayış gözləyir. Onun sözlərinə görə, oğlunu döyüş meydanında itirmiş ananın həbsi bədnam parlament sədrinin vətəndaşın üzünə tüpürməsindən daha böyük biabırçılıqdır. Bu iki hal onu göstərir ki, hakimiyyətin həyasızlığının hədd-hüdudu yoxdur. Onun fikrincə, daxili siyasi gərginliyin azaldılması hakimiyyətin əsas vəzifəsi olmalıdır. Lakin onlar özlərinin utanmaz və uzağı görməyən hərəkətləri ilə bu gərginliyi daha da alovlandırırlar: "Belə davam etsə, ölkəmizi daha acınacaqlı, həttə partlayış perspektivə gözləyir. Bunu nəzərə alaraq eyni zamanda qeyd etməyi zəruri sayıram ki, dövlət məmurlarının ailə üzvlərinə qarşı nələyi davranışların təzahürü də yol-verilməzdir".

Sabiq baş nazir Vazgen Manukyan isə Qayane Akopyanın işini bütün erməni xalqının hissələrinə və şəxsinə böyük zərbə adlandırdı. O, Akopyana qarşı işi uydurma hesab edir: "Bütün bunlar onu göstərir ki, Hayastana rəhbərlik edən şəxs növbəti millətə töhfəyə deyil, əksinə, erməni millətini qurbanı olmağa, ölkənin uzun müddət hərbi xunta tərəfindən idarə ediləcəkdir".

Beləliklə, Hayastan işğalçı siyasətin miras qoyduğu problemlərlə baş-başa qalıb və bundan qurtulması çox müşkül məsələdir.

Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

İrandan qayıqlarla Azərbaycana narkotik vasitə gətirən dəstə üzvləri tutulublar

Xəzər dənizinin İran sahillərindən qayıqlarla ölkəmizə narkotik vasitələr qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirən müştəhiklərin dəstəsinin üzvləri saxlanılıblar.

Bu barədə AZƏRTAC-a Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, Xəzər dənizinin İran sahillərindən qayıqlarla Azərbaycana narkotik vasitələr qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirən müştəhiklərin dəstəsinin əsas üzvlərinin saxlanılması istiqamətində DİN-in Baş Narkotiklərə Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən xüsusi əməliyyat-axtarış tədbiri həyata keçirilib. Belə ki, əvvəllər məhkum olunan şəxslər Elşad Əliyev və Zakir Nağıyev narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə təşkil etdikləri üçün Baş İdarənin əməkdaşlarının Sumqayıt şəhərinin Yaşma bağları adlanan ərazisində keçirdiyi tədbir nəticəsində saxlanılıblar. Onların üzərindən və Zakir Nağıyevin idarə etdiyi avtomobilin ümumilikdə 187 kiloqram, o cümlədən 113 kiloqram tərkibi psixotrop maddələr əlavə edilərək zənginləşdirilən mariyuana, 37 kiloqram heroin, 36 kiloqram me-

tamfetamin, 1 kiloqram tiryək və 5 min ədəd "Metadon M40" həbi aşkarlanaraq götürülüb. Araşdırmalar zamanı Elşad Əliyevin və Zakir Nağıyev-

vin vaxtaşırı olaraq Rəsul, Rza və şəxsiyyətləri araşdırılan digər İran vətəndaşları ilə əlbir olaraq narkotikləri dəniz yolu ilə ölkə ərazisinə gətir-

dikləri müəyyən edilib. Saxlanılan şəxslər həmin narkotik vasitələri əldə edəndən sonra Bakıda ayrı-ayrı şəxslərə ötürərək satışını təşkil etməyi planlaşdırıblar. Elşad Əliyev və Zakir Nağıyev ifadələrində dəfələrlə İrandan xüsusi kateqoriya vasitəsilə qaçaqmalçılıq yolu ilə Xəzər rayonu Zirə qəsəbəsində hər kəsin "qartalın burnu" kimi tanıdığı qəraltolun narkotikləri xüsusi texniki vasitələrdən istifadə yolu ilə əldə etdiklərini və satışını həyata keçirdiklərini bildırıblər.

Elşad Əliyev və Zakir Nağıyev ətrafda sübhə oymamaq üçün ilk baxışdan hər kəsdə bəlliqi görüntüsü yaradıblar. Araşdırmalarla onların dəniz yolu ilə gətirilən narkotiklərin ölkə ərazisində qanunsuz dövriyyəsinə təşkil edən əsas şəxslərdən olmaları müəyyən edilib.

Faktla bağlı Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə cinayət işi başlanılıb, hər iki şəxs barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Ölkə ərazisinə dəniz yolu ilə narkotik vasitələr gətirməyə çalışan narkosəbəkənin ölkə daxilində 830 kilometr yol qarşıyından təmizlənilib. Qeyd edək ki, minə təmizlənmə işlərində əsas sayılır azad edilmiş ərazilərdə yaşayış məntəqələri, ökin sahələri, yollar və infrastruktur obyektlərinə yönəldilib.

Azad edilmiş ərazilərdə minaların və partlamamış döyüş sursatlarının aşkarlanaraq zərərsizləşdirilməsi, eləcə də mühəndis təminatı üzrə digər zəruri tədbirlər davam etdirilir.

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə
abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır.
Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçıya müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmatbuatçıya" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 124,80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat
6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat
3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemə üzlənsəniz,
redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Bəzi rayonlarda havanın temperaturu 35 dərəcəyə yüksələcək

Azərbaycanda mayın 25-nə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava dəyişən buludlu olacaq, əsasən yağmursuz keçəcək. Şimal-qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 17-22°, gündüz 25-30°, bəzi yerlərdə 33°-dək isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 758 millimetr civa sütunu, nisbi rütubət 60-70 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək, ayrı-ayrı yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək, aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq.

Şərqi Zəngəzurdə - Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilan rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq.

Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 11-16°, gündüz 27-32° isti olacaq. Proqnozlaşdırılır.

Xankəndi şəhərində, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Ağdam, Daşkəsən, Gəndəbəy rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək, aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək, aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq.

Şərqi Zəngəzurdə - Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilan rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq.

Şirvan şəhərində, Yevlax, Göyçay, Ağdaş, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Hacıqabul, Zərdab, Salyan, Neftçala rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək, aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq.

Gəncə şəhərində, Qazax, Goranboy, Törtər, Füzuli rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək, aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək, aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq.

Mingəçevir şəhərində, Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacaq, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi rayonlarda duman olacaq.

"AZƏRBAYCAN" qəzetinin reklam xidməti 539-49-20

BAŞ REDAKTOR
Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:
Qəbul otağı - 539-68-71, Beynəlxalq həyat, idman və informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
Baş redaktor müavini - 538-86-86, İnsanitar siyasət şöbəsi - 434-63-30, 539-72-39
Məsul katib - 539-43-23, İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Məsul katib müavini - 539-44-91, Fotoilustrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi - 539-84-41, 539-21-00, Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55, Mühəsibathəq - 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə
contact@azerbajjan-news.az
az.reklam@mail.ru

www.azerbajjan-news.az

Qeydiyyat № 1
"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəhsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti
Tiraj 5792
Sifariş 1315
Qiyəti 40 qəpik